

LUNDS
UNIVERSITET

De privata säkerhetsföretagens betydelse för mänsklig säkerhet

En innehållsanalys av den Statliga utredningen Ds 2003:50

av

Christel Rydström

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSK61

Termin: VT18 terminen 2018

Handledare: Rouzbeh Parsi

Omfång: 14138

Abstract

The title of this study is “The importance of the private security companies for human security – a content analysis of state investigation Ds 2003:50”. The aim of this thesis is to investigate and discuss whether the investigators of the Swedish policy document, *Watchmen and Security Guards* (Sw. *Ordningsvakter och väktare*, Ds 2003: 50, have taken sufficient consideration of human security and the impact of their approach. The purpose is to contribute to an increased insight into the perspective of outsourced human security and to give a more nuanced view of this investigation field. This perspective is suitable for this type of investigation as it focuses on everyday safety that affects us all and has a people-centered approach.

By utilizing a qualitative content analysis on a Swedish policy document, this study analyzes the author’s attitude and opinions in Ds 2003: 50 reflected on the capabilities of private security companies in relation to human safety, through the lens of elaborated theory from Herbert Wulf as well as a human security perspective, which is based on Sabina Alkire's paper ”A Conceptual Framework for Human Security” (2014). Wulf’s criteria’s, are the following: 1) True and sustainable competition must be operable; competition is essential to prevent companies from realizing monopoly profits. 2) Government or its agencies must have a clear understanding of what kind of services are expected by private companies. 3) Control and verification mechanisms must be in place. Wulf believes that these criteria are paramount if a state has outsourced parts of the state’s monopoly of violence to the private sector. Alkire believes that if a state has outsourced parts of their monopoly of violence and still wants to maintain human safety, the state of their institutions, capacity limits and transparency processes are important aspects to consider for maintaining human security.

This study came to the conclusion that the investigators of the report had observed that the private security companies have a positive impact on individual safety, given that there is a good understanding of what service they provide and proper control and verification mechanisms in place in order to control the security companies, thereby attaining a good level of individual safety. Furthermore this study indicated that the material Ds 2003:50 is outdated material and a new investigation should be conducted. It goes on to speculate that it could be too costly and possibly lead to results that are not considered desirable for the government's needs. However, this study concludes that human security may be jeopardized if the state's monopoly of violence is weakened without the developed control and transparency. Therefore, it would be a beneficial

long-term investment to prioritize a new political investigation, as it relates to individual safety - something which can hardly be overestimated.

Keywords: Private companies, privatization, human security, recourse, individuals, monopoly.

Abstract

Syftet med denna studie är att bidra till en ökad förståelse för individens säkerhet, men även att diskutera om utredarna i den svenska utredningen *Ordningstvakter och Vaktare* (Ds 2003:50) tar tillräckligt mycket hänsyn till perspektivet av individens säkerhet och den påverkan som utredningen kan ha på denna. Detta är ett lämpligt perspektiv då det fokuserar på vardagssäkerhet och sätter individers säkerhet i fokus. Anledningen till detta är att det tycks finnas en brist på studier om vardagssäkerhet.

Arbetet analyserar utredningen *Ordningstvakter och Vaktare* (Ds 2003:50) med utgångspunkt och tillvägagångssätt som är en kombination av olika teorier, perspektiv och en kvalitativ innehållsanalys. Metoden är lämplig eftersom den genererar god validitet genom att redovisa uppsatsens primärmaterial i form av blockcitat. De förestående teorier som används är teoretiska verktyg från Herbert Wulfs rapport om privatisering och internationalisering av våldskapital och ett mänskligt säkerhetsperspektiv som tar avstamp i Alkires ramverk för mänsklig säkerhet. Wulfs teoretiska regler, även kallat för kriterier är som följer; 1) verklig och hållbar konkurrens, 2) en bra kontroll och 3) verifieringsmekanismer och tydlig förståelse för vilka tjänster som förväntas utföras av de privata säkerhetsföretagen. Alkire menar att betydelsen av en stats institutioner, kapacitetsuppbyggnad och andra processer som öppenhet är viktiga aspekter att beakta när en stat väljer att fördela våldsbefogenhet till privata säkerhetsföretag för att upprätthålla mänsklig säkerhet. Studiens frågeställning är: Hur speglas utredarnas förhållningssätt i Ds 2003:50 till privata säkerhetsföretags våldsbefogenheter i förhållande till mänsklig säkerhet?

Utredarna gör slutsatsen att det är bra med privatiserade våldsbefogenheter, förutsatt att det finns en god kontroll av verksamheten, vilket visade sig vara, utifrån utredarnas förståelse, ett bärande element för att inte inskränka på mänsklig säkerhet. Av denna studie framkom även indikationer på att materialet Ds 2003:50 är förlegat men samtidigt att nya undersökningar skulle vara för kostsamma och eventuellt leda till resultat som inte anses önskvärdt för statens behov. Å andra sidan kommer denna studie fram till att det vore en god långsiktig investering att prioritera en ny politisk utredning då mänsklig säkerhet är något som inte bör undervärderas eller undermineras, utan ständigt utgöra ett fundament inom staten. Mänsklig säkerhet kan komma att äventyras om statens våldsmonopol försvagas utan att utvecklingen är kontrollerad och tillräckligt transparent.

Nyckelord: Privata säkerhetsföretag, våldsmonopol, mänsklig säkerhet resurs, individer, monopol.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	2
1.2	Material och avgränsningar	3
1.2.1	Primär- och sekundärmaterial	3
1.3	Begreppsdefinitioner	5
1.3.1	Auktorisation	5
1.3.2	Ordningsvakter	6
1.3.3	Väktare	6
2	De privata säkerhetsföretagens utveckling i Sverige	8
3	Litteraturoversikt och tidigare forskning	11
3.1.1	Privata säkerhetsföretag	11
3.1.2	Sammanfattning - privata säkerhetsföretag	15
3.1.3	Mänsklig säkerhet	15
3.1.4	Sammanfattning - mänsklig säkerhet	18
4	Teori och metod	19
4.1	Teori	19
4.1.1	Kriterier	20
4.1.2	Mänsklig säkerhet och kriterier	21
4.2	Metod	23
4.2.1	Kvalitativ innehållsanalys	23
5	Undersökning av utredningen Ds 2003:50	25
5.1	Privatisering	25
5.1.1	Tillgång till privata säkerhetsföretag	26
5.1.2	Tydligare riktlinjer	26
5.1.3	Konkurrens	27
5.1.4	Utbildning	28
5.1.5	Kontroll av verksamheten	29
5.1.6	Fördelning	30
5.2	Resurser	30
5.2.1	Befogenheter	31
6	Analys	32
6.1	Verklig och hållbar konkurrens	32
6.2	Kontroll över verksamheten samt verifieringsmekanismer	35
6.3	Tydlig förståelse för olika typer av tjänster	37
7	Sammanfattande diskussion	39
	Referenser	40

1 Inledning

De privata säkerhetsföretagen har fått en allt viktigare roll och större ansvar när det gäller trygghet och säkerhet för individer i det svenska samhället. De senaste årtiondena har det i allmänhet diskuterats på akademiska, politiska och mediala plattformar huruvida följderna av privatisering av ordningsmakten har påverkat enskilda individers uppfattning om trygghet och säkerhet i samhället. Utvecklingen av de privata säkerhetsföretagens roll kopplas ofta till att det råder polisbrist i Sverige, vilket har lett till att andra resurser och lösningar har efterfrågats. Detta har i sin tur lett till att privata säkerhetsföretag har kommit att användas som komplement till den svenska polisen. Användningen av privata säkerhetsföretag har liksom andra politiska frågor diskuterats och reglerats i enlighet med politiska riktlinjer. År 1970 tillsattes den första utredningen avseende de privata säkerhetsföretagens funktioner och sedan dess har politiker stärkt deras funktion i det svenska samhället.¹ Deras funktioner har kommit att bli en allt viktigare resurs för polisen för att upprätthålla trygghet och säkerhet för individer i samhället, men också för företag och butiker som anlitar säkerhetsvakter för sin egen säkerhet och egendom.

Vilka, och i vilken utsträckning, våldsbefogenheter staten har överfört till privata säkerhetsföretag är komplexa och högst politiska frågor som sträcker sig över många ansvarsområden och som styrs av en mängd olika faktorer. För att kunna hantera ämnets komplexitet avgränsar denna studie sig till att undersöka de privata säkerhetsföretagens förhållande till mänsklig säkerhet i *Ordningvakter och Vaktare* Ds 2003:50. Materialet som analyseras är en specifik utredning som gjordes inom justitiedepartementet år 2003 med syftet att stärka och klargöra riktlinjer för anställda inom privata säkerhetsföretag.

Denna studies syfte är att bidra till en ökad förståelse av mänsklig säkerhet, men även att diskutera om utredarna i den svenska utredningen *Ordningvakter och Vaktare* (Ds 2003:50) tar tillräckligt mycket hänsyn till perspektivet mänsklig säkerhet och den potentiella påverkan som studien kan ha på densamma. Genom att använda ett mänsk-

¹ Regeringens proposition 1970/80: 112, om ordningvakter och bevakningsföretag: beslutad, 1980, s. 1.

² Politics as a Vocation, i Waters, Tony. & Waters, Dagmar (red., 2015). *Weber's rationalism and mo-*

ligt säkerhetsperspektiv sätts individens säkerhet i fokus, vilket tycks vara ett tillvägagångssätt som saknas, då dagens forskning snarare fokuserar på statens territoriella säkerhet.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Den institutionella ordningen förknippas ofta med teoretikern Max Weber och hans uppfattning om våldsmonopol. Weber menade att staten förfogar över ett territorium och inom det territoriet har staten monopol på legitimt användande av våld.² Det innebär att staten har fördelat vissa begränsade befogenheter till aktörer som polis och militär att inneha ensamrätt att utöva våld mot människor inom statens territorium. Enligt Weber är våldsmonopolet en viktig del av en stat för att den skulle betraktas som suverän.³ Detta tas även upp av moderna forskare. År 2003 publicerade FN:s Commission on Human Security en rapport i vilken de slog fast att

”The state remains the fundamental purveyor of security. Yet it often fails to fulfill its security obligations....That is why attention must now shift from the security of the state to the security of the people—to human security.”⁴

- Commission on Human Security, 2003

Idag ser det något annorlunda ut avseende legitim våldsutövning. Den svenska staten har successivt avyttrat delar av befogenheten att legitimt använda våld till privata säkerhetsföretag (även kallade för vakt- och bevakningsföretag) för att medverka i att upprätthålla lag och ordning. Denna utveckling är inte specifik för Sverige, utan sker runt om i världen. Denna studie tar avstamp inom en svensk kontext. Frågan om de privata säkerhetsföretagens befogenheter och funktioner har inte diskuterats i någon större utsträckning, närmare bestämt, på över ett decennium inom den svenska politiken. Därför är det lämpligt att göra en studie inom området eftersom de privata säkerhetsföretagen

² Politics as a Vocation, i Waters, Tony. & Waters, Dagmar (red., 2015). *Weber's rationalism and modern society [Elektronisk resurs]; new translations on politics, bureaucracy, and social stratification*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, s. 1.

³ Politics as a Vocation, i Waters, Tony. & Waters, Dagmar (red., 2015). s. 1.

⁴ Commission on Human Security. 2003. *Human Security Now*. New York: Commission on Human Security, 2003. Cit. ur Yu-tai Tsai, ”The Emergence of Human Security: A Constructivist View”, *International Journal of Peace Studies*, Vol. 14, Nr. 2, 2009, s. 21.

utgör en betydande del (upp till 75 procent) av ordningshållningen och medverkandet till att upprätthålla lag och ordning i olika utsträckning i de olika länen i Sverige.

Under de senare åren har det även uppkommit frågor inom mediala och akademiska forum avseende det legitima våldsutövandet av privata säkerhetsföretag. De privata säkerhetsföretagen har exempelvis diskuterats och problematiserats som en socioekonomisk fråga, där alla inte kan ta del av den utökade säkerheten eftersom det är något som vanligtvis inte bekostas av staten. Detta är något som vidare kommer diskuteras i uppsatsens andra delar och hur detta påverkar den mänskliga säkerheten.

Syftet med denna studie är att bidra till en ökad förståelse av mänsklig säkerhet, men även diskutera om utredarna i den svenska utredningen *Ordningvakter och Våktare* (Ds 2003:50) tar tillräckligt mycket hänsyn till perspektivet mänsklig säkerhet och den påverkan som den nuvarande situationen har på densamma. Detta är ett lämpligt perspektiv eftersom det fokuserar på vardagssäkerheten, där det finns brister på studier om vardagssäkerheten inom dagens forskningsfält. Detta då det bland annat visat sig att dagens forskningsfält snarare har ett större fokus på statens territoriella säkerhet.

Denna studies frågeställning är alltså följande:

- Hur speglas utredarnas förhållningssätt i Ds 2003:50 till privata säkerhetsföretags våldsbefogenheter i förhållande till mänsklig säkerhet?

1.2 Material och avgränsningar

I följande avsnitt kommer uppsatsens primärmaterial att presenteras. Uppsatsens sekundärmaterial kommer att presenteras senare i uppsatsen i avsnittet litteraturöversikt och tidigare forskning. Materialet har valts eftersom utredningen *Ordningvakter och Våktare* (Ds 2003:50) har diskuterat och även klargjort vissa delar av de privata säkerhetsföretagens riktlinjer och betydelse för samhället. Utredningen är även relevant då den diskuterar hur individens trygghet och säkerhet kan säkerställas.

1.2.1 Primär- och sekundärmaterial

Som tidigare nämnts avser denna uppsats att undersöka utredningen *Ordningvakter och Våktare* (Ds 2003:50) som publicerats av Justitiedepartementet i Departementsserien.

En Departementsserie är en serie utredningar som innehåller frågor och förslag som arbetats fram inom ett visst departement samt sedan publiceras och kan ligga till grund för ny lagstiftning.⁵ Utredningen som undersöks i denna studie är drygt 15 år gammal och har ett omfång på 117 sidor. Trots att utredningen är i det äldre laget är den fortfarande relevant att undersöka eftersom det är den senaste utredningen som utreder privata vaktbolag samt våldsanvändning och eftersom den har legat till grund för gällande lagstiftningar, Lagen (1974:191) om bevakningsföretag § 13 och i Lagen (1980:578) om ordningsvakter § 7 med flera.⁶ Utredningen som undersöks är ett juridiskt och politiskt dokument som föreslår revidering av svensk lag och diskussioner avseende revideringen. Den innehåller även redogörelser för åtgärder och klargörande av riktlinjer för privata säkerhetsföretag som har utarbetats av justitiedepartementet. Utredningar som publiceras inom Departementsserien är spelar central roll inom svenskt lagstiftningsarbete och har en direkt eller en indirekt inverkan på människors liv.

Utredningen *Ordningsvakter och väktare* (Ds 2003:50) är ett lämpligt undersökningsmaterial inom ett människorättsperspektiv och framförallt inom ett mänskligt säkerhetsperspektiv, som är studiens syfte. Inom mänskligt säkerhetsperspektiv står enskilda individers säkerhet i fokus. Vanligen vid undersökningar utifrån ett säkerhetsperspektiv utgår de ofta ifrån ett statsperspektiv och fokuserar på statens säkerhet, det vill säga, det som kan komma att bli ett hot mot den territoriella säkerheten.⁷ Genom att applicera ett mänskligt säkerhetsperspektiv sätts individens säkerhet i fokus, vilket gör det möjligt att analysera hur utredarnas förhållningssätt speglas i Ds 2003:50 till privata säkerhetsföretags våldsbefogenheter i förhållande till mänsklig säkerhet.

Utredarna i *Ordningsvakter och Väktare* (Ds 2003:50) är en rad olika människor som har tillfört diverse kunskaper och erfarenheter av tidigare lagstiftningsarbete inom justitiedepartementet. En begränsning i materialet som kan riktas mot en departementsserie är att den har framställts helt internt. Det justitiedepartementet kunde ha gjort för att stärka utredningens resonemang och förslag är att samtala med de som berörs av problematiken. Det är i så fall regeringen som kan fatta beslut om att tillsätta en större utredning, en SOU. En SOU innebär att utredningen i detta fall skulle gått på remiss där

⁵ Regeringskansliet, departementsskrivelser, publicerad 30 januari 2015, (hämtad 28/5-2018)

⁶ Departementspromemorian, *Ordningsvakter och Väktare* (Ds 2003:50), s, 13-15.

⁷ Yu-tai Tsai, 2009, "The Emergence of Human Security: A Constructivist View", *International Journal of Peace Studies*, Vol. 14, Nr. 2, s, 20-21.

flera personer har möjlighet att delge sina åsikter beträffande det diskuterade ämnet, vilket skulle kunna varit mer fördelaktigt för materialet. Men i det här fallet bedömde utredarna att ändringarna i lagstiftningen inte skulle bli särskilt omfattande och ansåg att en mindre utredning var tillräcklig, vilken sedan publicerades i departementsserien. I utredningen förklarar utredarna däremot att de har under framställningen hållit möten och uppgifter har inhämtats från företrädare för ett antal aktörer och intressenter inom de aktuella områdena.⁸

I kommande avsnitt, begreppsdefinitioner, kommer det att tas fasta på den begreppsliga och den juridiska åtskillnaden mellan de som är anställda inom privata företag och de som har legitim våldsutövning.

1.3 Begreppsdefinitioner

Begreppsdefinitionerna som används här utgår ifrån primärmaterialets definitioner. Avsnittet redogör för befogenheterna för de som är anställda inom ett privat vaktbolag, även kallade privata säkerhetsföretag. Det är viktigt att understryka att de olika aktörerna inte har befogenheter i kraft utav sig själva, utan via de privata företagen som har fått befogenheter på grund utav att staten har avyttrat och utsorterat delar av sitt våldsmonopol till dem.

1.3.1 Auktorisation

Auktorisation är en certifiering för vaktbolag för att bedriva bevakningstjänst. Auktorisation ges av länsstyrelsen. Det innebär att vaktbolag har fått en övervakande roll och att de anställda har åtagit sig en yrkesmässig roll för att bevaka verksamheter eller bedriva olika verksamheter.⁹ Det innebär att alla vaktbolag som bedriver bevakning åt samhällets vägnar måste vara godkända av länsstyrelsen eller polismyndigheten.¹⁰

⁸ *Ordningsvakter och Våktare* Ds 2003:50 s, 28.

⁹ Munck, Johan, Vilgeus, Jan & Carlberg Johansson, Lena, 2005, *Ordningsvakt och våktare: regler för ordningsvakter och bevakningsföretag*, 3., [rev.] uppl., Norstedts juridik, Stockholm, s, 51.

¹⁰ Munck, Vilgeus, & Carlberg Johansson, 2005, s, 19.

1.3.2 Ordningsvakter

En ordningsvakts befogenheter definieras i Lagen (1980:578) om ordningsvakter. Den primära uppgiften en ordningsvakt har är *”att medverka till att upprätthålla allmän ordning”*.¹¹ Detta innebär att ordningsvakter arbetar med polisen som upprätthåller allmän ordning. En ordningsvakt har enligt undantagsregeln endast befogenheter inom ramen för sitt förordnande, vilket innebär att ordningsvakter inte kan medverka till att upprätthålla allmän ordning utanför det förordnande området.¹² Ordningsvakter har rätt att avvisa eller avlägsna någon som stör den allmänna ordningen eller som är en omedelbar fara för densamma. Ordningsvakter får använda våld *”om uppgiften inte kan lösas på annat sätt”*.¹³ De har även rätt att omhänderta individer med stöd av Lagen (1976:511) 1§.¹⁴

I huvudregeln förordnas ordningsvakter vid fyra olika punkter: (i) allmänna sammankomster som avses i 2 kap. 1 § ordningslagen (1993:1617) och cirkusföreställningar, (ii) offentliga tillställningar som avses i 2 kap. 3 § ordningslagen, (iii) bad- eller campingplatser och lokaler eller platser för idrott, friluftsliv, spel, lek eller liknande som allmänheten har tillträde till, (iiii) lokaler eller utrymmen där alkohol serveras till allmänheten med tillstånd enligt 7 kap. 5§ alkohollagen (1994:1738).¹⁵ I ordningsvaktsförordningen under avsnittet *”Utbildning för ordningsvakter”*, står det att utbildningen ska vara utformad och ge de kunskaper och färdigheter som krävs för tjänstgöringen. Grundutbildningen omfattar 60 timmar med teoretiska och praktiska kunskaper som antingen bedrivs av polismyndigheten eller en annan lämpad organisation.¹⁶

1.3.3 Väktare

En väktares bestämmelser finns i Lagen (1974:191) om bevakningsföretag. Den primära uppgiften som en väktare besitter är att utföra bevakningstjänst. Med bevakning avses den som yrkesmässigt åtar sig att för annans räkning bevaka fastigheter, anläggning, viss verksamhet, offentliga tillställningar eller enskilda personer, enligt § 1 lagen om bevakningsföretag.¹⁷ Väktare är

¹¹ Lag, (1980:578) om ordningsvakter, § 1.

¹² Ds 2003:50 s, 33.

¹³ Doyle, Maria, Frogner Louise, Andershed Henrik, *”Tryggare kan ingen vara? – Människors trygghet i närvaro av poliser, ordningsvakter och polisvolontärer”*, Polismyndigheten, Rikspolischefens Kansli, (2015:1), s, 17.

¹⁴ Ds 2003:50 s, 34.

¹⁵ Ds 2003:50 s, 32.

¹⁶ Ordningsvaktsförordning (1980:589)

¹⁷ Lag, (1974:191) om bevakningsföretag

anställda av auktoriserade bevakningsföretag som har givits auktorisation, vilket innebär en tillåtelse av länsstyrelsen för att bedriva bevakning med personal.¹⁸ All personal som är anställda vid ett bevakningsföretag har genomgått prövning avseende laglydnad¹⁹, medborglig pålitlighet²⁰ och en övergripande lämplighet. En väktare har, till skillnad från en ordningsvakt, inte andra befogenheter än vad som förskrivits för envar, vilket innebär att de har rätten att gripa någon som är efterlyst för brott för att vidare överlämna den gripne till närmaste polisman (så kallat ”envarsgripande”, Rättegångsbalken 24 kap, 7 §).²¹ För att bli anställd av ett auktoriserat bevakningsföretag ska en väktare ha genomgått en grundutbildning som omfattar 217 timmar, varav 120 timmar är praktisk tjänstgöring.²²

Avslutningsvis har detta avsnitt redogjort för den juridiska åtskillnaden mellan de olika aktörernas befogenheter samt deras olika skillnader avseende utbildning och befogenhetsområde. Följande avsnitt kommer att ta fasta på delar av den politiska bakgrunden till de privata aktörernas aktualiserade roll i det svenska samhället.

¹⁸ Ds 2003:50 s, 38.

¹⁹ För att kontrollera laglydnaden och lämpligheten ska godkännandemyndigheten inhämta uppgifter från register som förs med stöd av lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister. Hämtad ifrån RPSFS 2012:18

²⁰ Prövningen av en sökandens medborgerliga pålitlighet omfattar kontroll av om sökanden förekommer i register hos Säkerhetspolisen [...] Som huvudregel bör gälla att han eller hon inte får förekomma i de säkerhetsskyddsregister som finns. Hämtad ifrån PMFS 2017:9

²¹ Lagen 7§ (1987:1211) <https://lagen.nu/1942:740#K24P7> (hämtad 12/4-2018)

²² Ds 2003:50 s, 65.

2 De privata säkerhetsföretagens utveckling i Sverige

Likt andra politiska frågor har även de privata säkerhetsföretagens roll varit omdiskuterade vid flera tillfällen. Detta avsnitt har för avsikt att redogöra för de privata säkerhetsföretagens aktualisering inom det svenska samhället. Av de utvalda utredningarna i denna studie skapas en inblick av de privata säkerhetsföretagens historia.

De privata säkerhetsföretagen har kommit att utgöra en stor del av trygghetsskapandet och -upprätthållandet i samhället idag, bakgrunden av det påstås ofta vara bristande polisresurser.²³ En annan anledning till bevakningsföretagens växande roll är polismyndighetens ambition att polisutbildad personal ska frigöras från vissa uppgifter. De privata säkerhetsföretagen har frigjort polisen från uppgifter som anses vara möjliga att utföras av personal som inte har en polisiär utbildning.²⁴ Det har i sin tur lett till att de privata verksamheterna har fått mer och större befogenheter.

De privata företagen har blivit ett allt vanligare inslag i samhällsbilden och har sannolika effekter gällande trygghet och säkerhet för individer. Mot bakgrund av detta tillkom en totalinventering vid mitten av 1970-talet som ledde till att förordnandet och auktorisationen sågs över. Förordnanden har varierat i stor grad mellan storstäder och mindre befolkade städer i Sverige. I utredningen *Ordningstvakter och Vaktare* (Ds 2003:50) hade för avsikt att se över de olika förordnandena eftersom de hade varierat i befogenheter beroende på vilket län som auktorisationen rörde.²⁵

Till följd av utvecklingen av den rådande bristen på polisiära resurser har efterfrågan på ett kompletterande skydd ökat för att säkerställa individens säkerhet.²⁶ De nya formerna för personskydd och trygghet som har uppkommit i det svenska samhället har över tid diskuterats vid olika tillfällen. En omdebatterad fråga inom likväl mediala som akademiska forum har varit om säkerhetsbolagens ökande befogenheter kan leda till ett

²³ Munck, Vilgeus, & Carlberg Johansson, 2005, s, 18.

²⁴ Ibid, s, 18.

²⁵ Ibid, s, 16.

²⁶ (1979/80:122), s, 20.

rättssäkerhetsproblem. Det kompletterande skyddet bekostas vanligtvis inte av staten utan av individer, kommuner eller andra intresseföreningar, vilket i sin tur kan leda till rättssäkerhetsproblem eftersom alla inte har samma ekonomiska förutsättningar för att säkerställa individers säkerhet.²⁷

Den ökande efterfrågan på bevakning i Sverige under efterkrigstiden resulterade i att staten vidtog åtgärder och upprättade det helstatliga bolaget ABAB, Allmän Bevakning AB, som grundades år 1964. Säkerhetsföretaget ABAB hade då ensamrätt inom vissa områden att utöva legitim våldsutövning och bevakning, då detta gällde främst inom myndighetsområden som ansågs behöva extra bevakning.²⁸ Staten kom sedan under 1990-talet att avveckla sitt ägande i ABAB och sedan dess har det ansetts att monopolsituationen är hävd.²⁹ Idag finns det två stora företag, Falck Security och Securitaskoncernen, som är ledande inom denna verksamhet med marknadsandelar på drygt 25 respektive 50 procent i Sverige.³⁰ Utöver den växande marknaden i Sverige är de privata säkerhetsföretagen en verksamhet som har växt sig starkare både i Europa och Nordamerika sedan 1970-talet. Sedan företagen fick en aktualiserad roll i diverse samhällen har företagen sett till att tillväxten fortsatt att öka.

Ordningstvaksutredningen som framarbetades år 1978 klargjorde även vilka riktlinjer som behövde förtydligas för att klarlägga var de privata säkerhetsföretagens förordnanden ska gälla.³¹ Regeringens proposition om ordningstvakter och bevakningsföretag beslutade år 1980 att de privata säkerhetsföretagen fick tjänstgöra inom offentliga tillställningar såsom konserter, sport- och spelevenemang eller likande, även vid servering till allmänheten av alkoholhaltiga drycker.³² I propositionen ansågs det att endast i undantagsfall och efter en särskild prövning att privata vaktbolag kunde tjänstgöra på allmänna platser, gator, torg parker och liknande platser.³³ Utifrån denna utredning, och utifrån hur strukturerna ser ut idag, ser vi att den privata verksamheten utövar sina befogenheter på platser som tidigare behövde en särskild utredning.

²⁷ (1979/80:122), s. 20.

²⁸ Guwallius, Kolbjörn, 2017, *Ordningstvakter: nödlösningen som blev permanent*, Danskt Band, s. 102.

²⁹ Munck, Vilgeus, & Carlberg Johansson, 2005, s. 20.

³⁰ *Ibid*, s. 17.

³¹ Ordningstvakter, SOU 1978:33, s. 16.

³² Regeringens proposition 1970/80: 112 om ordningstvakter och bevakningsföretag: beslutad, 1980, s. 1.

³³ proposition 1970/80, s. 1.

Frågan om vilka former och vilken längd på utbildning som ska krävas av privata säkerhetsföretag och deras enskilt anställda har tidigare varit ett föremål för diskussion. Journalisten Kolbjörn Guwallius har undersökt diskussionen gällande utbildningen till de privata företagens anställda. Guwallius framhöll att deras utbildning har varit föremål för diskussion på grund av att de privata företagens ingripande har lett till personskador.³⁴ Idag har utbildningen gått från 16 timmar på 1970-talet till 60 timmars utbildning på 2010-talet. Utbildningslängden har förblivit 60 timmar sedan Rikspolisstyrelsen och Alkoholinspektionen fick i uppgift av regeringen att utreda frågan år 1997.³⁵

Av den historiska tillbakablicken kan vi dra slutsatsen att vissa uppgifter som tidigare har ansetts vara polisiära nu betraktas som frikopplade från polisen. Det här är en utveckling som sannolikt kommer att fortsätta. I detta avsnitt har studien redogjort för den svenska utvecklingen av de privata säkerhetsföretagen. I kommande avsnitt kommer studien att presentera och ta del av tidigare forskning om de privata säkerhetsföretagen och mänsklig säkerhet.

³⁴ Guwallius, 2017, s, 122.

³⁵ Ibid, s, 122.

3 Litteraturoversikt och tidigare forskning

3.1.1 Privata säkerhetsföretag

De senaste åren har antalet privata säkerhetsföretag ökat såväl inom i Europa som utanför. Dessutom har säkerhetsföretagen fått ökad uppmärksamhet inom mediala och akademiska forum. Säkerhetsföretagens ökning i storlek och uppmärksamhet har både bemötts på ett positivt och negativt sätt av forskare.³⁶ En del forskare anser att ökningen bidrar till ett säkrare samhälle andra menar däremot att det finns en risk att de privata säkerhetsföretagen inte räcker för att tillmötesgå samhällets krav på säkerhet och trygghet.

För att de privata säkerhetsföretagens utveckling ska ske på ett rättssäkert sätt skapade sjutton stater, varav Sverige var en, en överenskommelse. Överenskommelsen ledde fram till Montreux-dokumentet som är ett omfattande och mellanstatligt dokument som inte är juridiskt bindande men som syftar till att upprätthålla respekten samt skapa riktlinjer och kriterier för privata säkerhetsföretag med legitim våldsutövning.³⁷ Det framgår av dokumentet att de privata säkerhetsföretagen har kommit att bli ett nytt fenomen i samhället.³⁸ Mot bakgrund av detta hävdar vissa forskare bland annat Elke Krahmans, att överenskommelsen ledde till en ökad legitimitet för de privata säkerhetsentreprenörerna.³⁹

I Krahmans studie från år 2009 *Private security companies and the state monopoly on violence: a case of norm change?* ställer sig hon frågande till om denna utveckling är ett erkännande från stater av ett skifte i normen för vad som är legitim våldsutöv-

³⁶ Doyle, Frogner, & Andershe, 2015, s, 16.

³⁶ Doyle, Frogner & Andershed, (2015:1), s, 16.

³⁷ International Committee of the Red Cross, 2011, "Montreux Document", Federal Department of Foreign Affairs FDFA, Directorate of International Law, Section for Human Rights and Humanitarian Law, Sweitz, ss, 1-19.

³⁸ International Committee of the Red Cross, 2011, "Montreux Document", s, 5.

³⁹ Ibid, 4.

ning. Föreställningen om staters våldsmonopol har förskjutits och mjuknat inom väst-
demokratier. Bilden av våldsmonopolet som Max Weber en gång målade upp som en
förutsättning för en stats suveränitet har alltså kommit att mjukna. Detta på grund av att
staten inte längre har ensamrätt att använda våld, utan andra aktörer i samhället kan
också utöva legitimt våld.

Mot bakgrund av detta går det att förstå Krahmans uppfattning av ett skifte i
normen av legitim våldsutövning eftersom normen inte förhåller sig till den Weber en
gång förklarade. Krahmann menar att utvecklingen av de privata säkerhetsföretagen har
skapat nya dimensioner av säkerhet och osäkerhet hos individen eftersom det har skett
en växande uppdelning mellan de som har råd med privatskydd och de som inte har det.
De privata säkerhetsföretagen och deras anställda utgör ett skydd och en säkerhet för
individer i samhället till dem som betalar för tjänsterna.⁴⁰ Det i sin tur blir problematiskt
för de individer som inte har råd att betala för ökad trygghet och säkerhet. Dessa indivi-
der får i stället lita på att den statliga polisen säkerställer deras trygghet och säkerhet.
Följaktligen blir den socioekonomiska faktorn ett problem när mänsklig säkerhet ska
upprätthållas för alla individer i samhället. Att alla individer får tillgång till samma sä-
kerhet är en förutsättning inom mänsklig säkerhet.

Krahmann har dragit slutsatsen att stater måste erkänna den fortsatta framväxten
av privata säkerhetsföretag. Krahmann menar att ett erkännande av säkerhetsföretagens
nuvarande roll är nödvändig förutsatt att det sker en omprövning av befintliga nationella
och internationella lagar. Nya lagar kan i sin tur skapa nya rättsliga strukturer vilka
skulle kunna leda till en förändring av tillhandahållandet av säkerheten.⁴¹ Nya nationella
lagstiftningskontroller skulle dessutom kunna leda till en minskad risk för tjänstefel
inom de privata säkerhetsföretagen men också en bättre översyn över fördelningen av
säkerheten.⁴² Slutligen går det utifrån Krahmans studie att uppfatta henne som positiv
till de privata säkerhetsföretagens framväxt förutsatt att det sker ett erkännande. Till
skillnad från Krahmann är forskaren Nicole Deitelhoff inte lika positivt inställd.

⁴⁰ Elke, Krahmann, (2009). "Private security companies and the state monopoly on violence: a case of
norm change? (PRIF Reports, 88). Frankfurt am Main: Hessische Stiftung Friedens- und
Konfliktforschung. ss, 22-27.

⁴¹ Elke, Krahmann, 2009, s, 5

⁴² Nicole Deitelhoff, 2009, "The Business of Security and the Transformation of the State", TranState
Working Papers, 87. Deutschen Forschungsgemeinschaft (DFG), s, 20.

I Deitelhoff studie från 2009 *The business of security and the transformation of the state*, påvisar hon att de privata säkerhetsföretagen utgör en stor del av tryggheten och säkerheten, men att säkerheten för individer ändå inte är tryggad.⁴³ Deitelhoff menar att de privata säkerhetsföretagen tillfälligt kan bidra till en stabilitet av statens våldsmonopol, men stater har misslyckats med en långsiktig stabilitet av säkerheten och tryggheten för individen.⁴⁴

Givet Deitelhoffs och Krahmans slutsatser kan det argumenteras för och emot att stater bör omforma och skapa nya rättsliga strukturer. Nya strukturer skulle klargöra de privata säkerhetsföretagens roll i samhället vilket skulle kunna leda till en minskning av osäkerheten hos individer. Krahmann menar att genom detta går det att övervaka verksamheten bättre och se över hur den mänskliga säkerheten efterlevs om nya strukturer skulle inrättas. Deitelhoff anser däremot inte att nya strukturer kommer att öka säkerheten, utan snarare försvaga de privata säkerhetsföretagens roll. En eventuell omstrukturering och instiftandet av nya strukturer skulle innebära ytterligare statliga utgifter, vilket stater vill undvika då de redan har resursbrister inom den statliga polisen. Vidare skulle en omstrukturering även kunna leda till ökad övervakning och/eller ett klargörande av ansvarsområden för de privata säkerhetsföretagens verksamhet, vilket skulle göra dessa verksamheter mer transparenta både för allmänheten och för vidare lagstiftning. Deitelhoff menar att detta i sin tur skulle kunna leda till åtstramningar av de privata säkerhetsföretagens befogenheter, vilket försvagar de privata säkerhetsbolagen. Mot bakgrund av detta engagerar sig stater därför relativt sällan i övergripande omstruktureringar.⁴⁵

Med utgångspunkt i mänsklig säkerhet kan dock de nya strukturerna bli problematiska. Bland annat kan det uppfattas som att staten åsidosätter individens säkerhet på grund av att staten inte vill försvaga de privata säkerhetsföretagens ställning och makt. Utifrån Deitelhoffs observation uppkommer frågan om svenska beslutsfattare och politiker har valt att inte tillsätta en ny utredning eftersom det skulle kunna försvaga de privata säkerhetsbolagens roll i samhället. Detta är något som vidare kommer diskuteras i studiens analys.

⁴³ Nicole Deitelhoff, 2009, s, 13-14.

⁴⁴ Ibid, s, 13-14.

⁴⁵ Nicole Deitelhoff, 2009, s, 22.

Ett genomgående tema som i forskningsfältet är att det måste finnas en god kontroll för att säkerhetsföretagens verksamhet ska bedrivas på ett långsiktigt och säkert sätt. En forskare som har studerat privata säkerhetsföretag är Antoine Perret. Han, precis som många andra forskare, menar att det finns en positiv och en negativ faktor för den privatiserade säkerheten idag. I sin studie från 2013, *Privatization without regulation: The Human Rights risks of private military and security companies (PMSCS) in Mexico*, betonar Perret frågor som rör de privata säkerhetsföretagens roll och mänskliga rättigheter. Han hävdar att privatiseringen av våldsutövning kan bli ett problem för mänsklig säkerhet.⁴⁶ Perret framhåller att den goda kontrollen är av hög relevans för att inte inskränka på mänsklig säkerhet. Med hjälp av god kontroll ökar den övergripande säkerheten vilket i sig säkerhetsställer mänsklig säkerhet. Perret precis som Wulf, anser att en god kontroll av den privata verksamheten även är en av de viktigaste delarna för att bedriva en effektiv privatisering av våldsmonopolet. Trots en god kontroll framhåller ändå Doyle, Frogner och Andershed i sin studie att vissa forskare anser att de privata säkerhetsföretagen ändå inte räcker till att tillmötesgå samhällets krav på säkerhet och trygghet.⁴⁷

En annan forskare, vid namn Nigel D White, talar även han om att en god kontroll och tillräcklig insyn i verksamheter är en förutsättning för att verksamheter inte ska inskränka på mänsklig säkerhet. I Whites studie från 2016 *Regulation of the Private Military and Security Sector: Is the UK Fulfilling its Human Rights Duties?* framkommer det att det kan vara svårt för stater att beakta om den privata säkerhetsverksamheten efterlever kraven på mänsklig säkerhet eftersom stater kan ha mindre insyn inom dessa verksamheter. Detta i sig är ett problem eftersom de privata säkerhetsföretagen har legitima våldsbefogenheter för att säkerställa individens säkerhet. Det skulle vara olyckligt om de som har åtagit sig ett ansvar att säkerställa samt upprätthålla lag och ordning skulle inskränka på individers rättigheter. Om insynen inom verksamheten försvagas eller är obefintlig, går det naturligtvis inte heller att bedöma om verksamheten efterlever kraven på mänsklig säkerhet.⁴⁸

⁴⁶ Antoine Perret, 2013, s, 165.

⁴⁷ Doyle, Frogner, Andershed, (2015:1), ss, 16-19.

⁴⁸ Perret Antoine, 2013, s, 599.

3.1.2 Sammanfattning - privata säkerhetsföretag

De privata säkerhetsföretagen är verksamma över hela världen idag. Ovanstående forskare påvisar att en god kontroll av den privata säkerhetsverksamheten bör finnas för att den ska bedrivas på ett hållbart sätt. Vidare påvisar forskare att utvecklingen av privata säkerhetsföretag har skapat nya dimensioner av säkerhet men också osäkerhet för individen. I kommande avsnitt kommer det redogöras för tidigare forskning om mänsklig säkerhet.

3.1.3 Mänsklig säkerhet

Vanligen utgår analyser av säkerhet från ett statsperspektiv och behandlar i första hand statens säkerhet, det vill säga, faktorer som kan komma att utgöra ett hot mot befolkningens säkerhet och statens territorium.⁴⁹ Exempelvis hävdar forskarna Gary King och Christopher J.L. Murry med flera, att studier ofta utgår och fokuserar på säkerhet från statens perspektiv, medan mänsklig säkerhet går bortom statens institutioner och fokuserar på individers säkerhet.⁵⁰ Perspektivet mänsklig säkerhet har analyserats och diskuterats ända sedan 1990-talet, såväl internationellt och nationellt.

Mänsklig säkerhet refereras ofta till utifrån den allmänna förståelsen och definitionen som ges i United Nations Trust Fund for Human Security – *Human Security in Theory and Practice*, som är skriven för att ge en översikt av det mänskliga perspektivet.⁵¹ FN:s perspektiv på mänsklig säkerhet uppkom och introducerades inom FN för drygt två decennier sedan.⁵² I FN-rapporten framgår det tydligt vad som åsyftas med mänsklig säkerhet och hur medlemsstater kan operationalisera och efterleva det. Däremot kan inte alla stater efterleva kraven på mänsklig säkerhet, exempelvis då det finns

⁴⁹ Yu-tai Tsai, 2009, s, 20-21.

⁵⁰ King Gary & Murray Christopher J. L, 2001-02, "Rethinking Human Security", *Political Science Quarterly*, Vol, 116, No. 4, s, 588.

⁵¹ United Nations, 2009, "Human Security in Theory and in Practice, Application of the Human Security Concept and the United Nations Trust Fund for Human Security", *Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*, New York, s, 2.

⁵² UNDP, "Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security", New York and Oxford: Oxford University Press, 1994, s, 24.

stater som inte är medlemmar i FN, såsom Palestina, Taiwan, Västsahara och Kosovo, vilket är ett problem i sig.⁵³

Inom FN-rapporten föreslås sju olika komponenter som har gjort att det mänskliga perspektivet har fått en bred definition. De sju komponenterna är (i) ekonomisk-, (ii) livsmedels-, (iii) hälso-, (iiii) miljö-, (iiiii) personlig-, (iiiii) samhälls- och (iiiii) politisk säkerhet.⁵⁴ I rapporten tar utredarna fasta på att det behövs en ny förståelse av säkerhetsfrågan eftersom perspektivet både stäcker sig över både nya och gamla säkerhetshot. De nya säkerhetshoten som har utformats i rapporten fokuserar på individens säkerhet, inklusive hot som kan ha en transnationell dimension. Detta innebär att perspektivet går bortom den traditionella säkerheten som ofta fokuserar på militära aggressioner.⁵⁵ Hot inom mänsklig säkerhet fokuserar istället på människohandel, klimatförändringar, våld i hemmet och rätten till ett tryggt och säkert liv i vardagen.⁵⁶

Forskningsområdet mänsklig säkerhet är sedan tidigare väl utforskat och detta framförallt med utgångspunkt i förståelsen för vilken typ av hot som kan uppkomma och uppmärksammas för individer. Ofta förhåller sig forskare till FN:s definitioner. Mycket tyder på att forskare som har arbetat fram tolkningsramar till perspektivet strävar efter att det ska finnas en bred förståelse i syfte att inte inskränka på andra rättigheter och därmed kunna omfamna en större hotbild.⁵⁷ En forskare som förhåller sig till en bred förståelse är Edward Newman, i sin studie från år 2001. Newman har arbetat fram fyra olika kvalifikationer inom mänsklig säkerhet. Den första kvalifikationen förhåller sig till '*basic human needs*' och är framarbetad och förklarad inom UNDP (FN:s utvecklingsprogram). Fokus är på individen och deras grundläggande säkerhet. Den andra kvalifikationen fokuserar på utmaningarna som en stat har i ljuset av mänsklig säkerhet, som definierats ovan. Den tredje kvalifikationen fokuserar på social välfärd och utveckling. Den fjärde och sista kallar Newman för "ny säkerhet", vilket är icke-traditionella hot: hot som droger, terrorism och hiv/aids.⁵⁸

⁵³ <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/medlemslander/> (2018-08-08)

⁵⁴ Taylor Owen, 2010, s. 43.

⁵⁵ UNDP, *Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security* (New York and Oxford: Oxford University Press, 1994): s. 6.

⁵⁶ King Gary, 2013, "Rethinking Human Security", *Political Science Quarterly*, Vol. 116, Issue 4, The Academy of political science, s. 589.

⁵⁷ Shahrbanou Tadjbakhsh. 2013, *In Defense of the Broad View of Human Security from:* Routledge Handbook of Human Security Routledge, s. 55.

⁵⁸ Taylor Owen, 2010, s. 42.

En annan forskare som förhåller sig positiv till en bred förståelse av perspektivet mänsklig säkerhet är Fen Osler Hampson. I sin studie från år 2002 delar även Hampson upp perspektivet i tre konceptuella kategorier. Hampson organiserar och förankrar den första konceptuella kategorin utifrån ett rättighetsbaserat tillvägagångssätt. Det innebär att tillvägagångssättet är förankrat inom internationell rätt, där mänskliga rättigheter har sitt fäste; där individer har rätt att leva ett säkert liv och att individers rättigheter ska gå före statens rättigheter. Det andra konceptet behandlar *'safety of the people'* och fokuserar på ett brett spektrum av olika former av hot mot individen. Hans tredje koncept förhåller sig till UNDP:s förhållningssätt till långsiktig och hållbar utveckling.⁵⁹ Hampson, precis som forskarna i det tidigare avsnittet, betonar vikten med hållbar utveckling som ett kriterium för att säkra den mänskliga säkerheten.

Det verkar finnas en önskan hos somliga forskare och teoretiker att perspektivet ska innehålla en bred definition för att fånga upp en större hotbild inom ramen för mänsklig säkerhet. Däremot finns det istället en önskan hos stater att perspektivet ska avgränsas. Stater såsom Chile, Nederländerna, Norge, Japan, Österrike och Kanada med flera, har framarbetat en egen förståelse och avgränsning av perspektivet. Däremot har Sverige varken formulerat en avgränsning eller skapat en egen förståelse av perspektivet.⁶⁰

Arita Holmberg har i boken *National, European and Human Security – From co-existence to convergence* från 2013, studerat Sveriges förhållningssätt till mänsklig säkerhet. Sverige har ingen explicit nationell säkerhetsstrategi, utan den finns dokumenterad i två policydokument.⁶¹ Det ena policydokumentet är *The United Nations Security Council Resolution 1325 on Women, Peace and Security* (2008), i vilket det finns ett starkt fokus på den internationella freden och säkerheten. Det andra dokumentet, *Swedish Government 2009a:33*⁶² (2009), och har ett fokus som är mer inriktat på Sveriges stats säkerhet och intressen.⁶³ I de svenska policydokumenten som Holmberg studerat

⁵⁹ Ibid., s, 42.

⁶⁰ King Gary & Murry Christopher J.L, 2001-02, s, 590.

⁶¹ Arita Holmberg, 2013, "Swedish security strategy in the twenty-first century" i *National, European and human security: from co-existence to convergence*, Routledge, London, i Martin, Mary, Kaldor, Mary & Serra, Narcís (red.), s, 111.

⁶² Arita Holmbergs översättning i *National, European and human security: from co-existence to convergence*, s, 119.

⁶³ Martin Mary, Kaldor Mary & Serra, Narcís, 2013, s, 123.

framgick varken perspektivet eller terminologin mänsklig säkerhet. Däremot kunde Holmberg finna element som påminde om mänsklig säkerhet, utan att det uttryckligen definieras som mänsklig säkerhet.⁶⁴

3.1.4 Sammanfattning - mänsklig säkerhet

Sammanfattningsvis har den tidigare forskningen om mänsklig säkerhet visat att den generella förståelsen av mänsklig säkerhet ofta utgår ifrån en bred definition som kan inbegripa allt från ekonomisk- till livsmedelssäkerhet. Enligt Holmberg finns det element av mänsklig säkerhet i svenska policydokument, dock används inte uttryckligen begreppet mänsklig säkerhet i dokumenten. Detta i sin tur styrker behovet av att analysera och diskutera mänskligt säkerhetsperspektiv och i Ds 2003:50, vilket bland annat är syftet med denna studie.

⁶⁴ Ibid., s, 125.

4 Teori och metod

4.1 Teori

Mänsklig säkerhet fokuserar på institutioner och hur deras agerande får effekter på individer i samhället. Mänsklig säkerhet skiljer sig från tidigare studier inom säkerhetsfrågan eftersom målet inte är att skydda det territoriella området, utan individerna inom territoriet.⁶⁵ Som förklarades i kapitlet "Tidigare forskning" inbegrips i definitionen av mänsklig säkerhet en bred variation av områden och perspektiv. Därför avser detta avsnitt inledningsvis beskriva hur definitionen används i denna studie. Perspektivet mänsklig säkerhet avgränsas i denna studie till den grundläggande vardags säkerheten för individer. Detta motiveras utifrån att det existerar en brist avseende individers säkerhet till följd av att fokus oftast riktas mot statens säkerhet. Inom forskningsfältet ställer sig inte alla positiva till en avgränsning av mänsklig säkerhet. Roland Paris kritiserar exempelvis de som värderar vissa hot som viktigare än andra, men utan att ge en tydlig motivering till vilka hot som bör värderas högst. Detta till skillnad från denna studie som motiverar vardags säkerheten som viktigare än andra hot.⁶⁶

Des Gasper och Oscar A. Gómez förklarar att vardags säkerheten som avgränsning också kan fortsatt uppfattas som en bred definition eftersom vardags säkerhet inbegriper allt från miljöskydd och ekonomiskt säkerhet till personlig säkerhet.⁶⁷ Däremot är denna studie avgränsad till vad som uppfattas vardags säkerhet. Denna studie utgår som tidigare nämnts ifrån Herbert Wulfs teoretiska perspektiv. Wulfs tre kriterier för att bedriva en hållbar privatisering av de privata säkerhetsföretagen används i denna studie, vilket innebär en avgränsning av perspektivet mänsklig säkerhet. Wulfs kriterier integreras med perspektivet mänsklig säkerhet utifrån Sabina Alkires förståelse. Följaktligen är

⁶⁵ Alkire, Sabina, "A Conceptual Framework for Human Security", 2014, Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity, CRISE, Queen Elizabeth House, University of Oxford, s. 3.

⁶⁶ Alkire, Sabina, 2014, s. 16.

⁶⁷ Gasper, Des & Gómez, Oscar A., 2015, "Human security thinking in practice: 'personal security', 'citizen security' and comprehensive mappings", Vol. 21, No. 1, Contemporary Politics, s. 100.

denna studies teori en sammansättning av teoretiska verktyg från Wulf och ett mänskligt säkerhetsperspektiv som härstammar ifrån Alkire. För att strukturera undersökningen används två nyckelbegrepp som har uppkommit vid inläsning av utredningen Ds 2003:50. Nyckelbegreppen framkom med hjälp av en förutsättningslös granskning av materialet. Nyckelbegreppen som används i denna studie är, *privatisering* och *resurs*. De kommer att stå som en rubrik i undersökningsavsnittet, vilket kommer göra det tydligt för vad som ska undersökas.

4.1.1 Kriterier

Herbert Wulf har undersökt fenomenet privatisering och menar att statens avyttring av legitim våldsutövning till privata säkerhetsföretag kan benämnas som *top-down* privatisering. Det innebär att staten avsiktligt har bestämt att privata säkerhetsföretag ska ansvara över vissa tidigare polisiära uppgifter.⁶⁸ Detta har skett till följd av att staten inte längre är kapabel att själv upprätthålla lag och ordning.⁶⁹ Staten har varken förlorat sin legitimitet eller effektivitet eller sitt våldsmonopol, utan har istället avyttrat delar av våldsmonopolet till privata säkerhetsföretag för att därmed, på ett ekonomiskt effektivt sätt bibehålla individers säkerhet och därmed sin egen legitimitet.

Det första kriteriet Wulf framhåller är att det är viktigt att verklig och hållbar konkurrens råder. Wulf anser att detta är avgörande för att enskilda företag inte ska kunna realisera monopolvinster, vilket skulle kunna leda till höga kostnader för deras tjänster.⁷⁰ Detta i sin tur kan leda till att tillgången till säkerheten kan komma att bli en socioekonomisk fråga. Materialet i Ds 2003:50 undersöks utifrån detta kriterium för att se utredarnas perspektiv på huruvida en fri konkurrens ska råda i relation till individers säkerhet.

Det andra kriteriet är att det måste finnas en klar och tydlig förståelse för olika typer av tjänster som förväntas utföras av privata säkerhetsföretag.⁷¹ Detta kriterium är relevant att använda som ett teoretiskt verktyg då utredarna i Ds 2003:50 hade som syfte att klargöra otydliga riktlinjer och förstärka de privata säkerhetsföretagens roll.

⁶⁸ Herbert Wulf, 2007, "Privatizing and internationalizing violence", *The Economics of Peace and Security Journal*, Vol. 2, No. 1, s, 36.

⁶⁹ Wulf, 2007, s, 36.

⁷⁰ Ibid, s, 37.

⁷¹ Ibid, s, 37.

Det tredje kriteriet innebär att det måste finnas en kontroll över den privata säkerhetsverksamheten samt att verifieringsmekanismer ska vara implementerade.⁷² Eftersom privata säkerhetsföretag har givits befogenheten att utöva legitim våldsutövning bör det alltså finnas en god kontroll och verifieringsmekanismer av verksamheten. Det tredje teoretiska verktyget är relevant att använda eftersom utredarna i Ds 2003:50 har givit förslag och riktlinjer som påverkar kontrollen över verksamheten. Det är även viktigt med en långsiktig kontroll över verksamheter som har maktbefogenheter eftersom de har en direkt påverkan på individers säkerhet på lång sikt.⁷³ Denna studie beaktar därför också hur Ds 2003:50 uttrycker att säkerhet ska uppnås utifrån ett långsiktigt perspektiv. Det är av vikt att lyfta fram att kriterierna inte automatiskt garanterar mänsklig säkerhet. Som tidigare nämnts är detta en avgränsning som gör det möjligt att specifikt diskutera privata säkerhetsföretag och deras påverkan på individers säkerhet. Kriterierna lyfter därför fram aspekter av mänsklig säkerhet snarare än att uttömma begreppet. Kriterierna i sig behöver inte leda till att den mänskliga säkerheten är tryggad. Det leder däremot till en ökad förståelse av de privata säkerhetsföretagens påverkan på mänsklig säkerhet.

4.1.2 Mänsklig säkerhet och kriterier

Då Wulfs tre kriterier inte automatiskt kan garantera individers säkerhet kombineras ett mänskligt säkerhetsperspektiv för att i enlighet med studiens syfte analysera om utredarna i Ds 2003:50s tar tillräckligt med hänsyn till mänsklig säkerhet. Problemet med mänsklig säkerhet har varit, och är fortfarande, att det är ett vagt och brett begrepp, där det finns skilda uppfattningar i betydelse och hur det kan uppnås.⁷⁴ Den grundläggande uppfattningen bygger på Universal Declaration of Human Rights⁷⁵ (UDHR) artikel 3, ”*var och en har rätt att leva ett liv i frihet och personlig säkerhet.*”⁷⁶ Denna studies har valt att använda Alkires perspektiv på mänsklig säkerhet. Därmed kombineras Wulfs kriterier och Alkires för att analysera hur utredarnas förhållningssätt speglas i Ds

⁷² Ibid, s, 37.

⁷³ Oscar A. Gómez och Des Gasper, ”A Thematic Guidance Note for Regional and National Human Development Report Teams”, s, 6.

⁷⁴ Alkire, 2014, 7.

⁷⁵ Svenska: *Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna.*

⁷⁶ Regeringskansliet, 2011, ”FN:s konventioner om mänskliga rättigheter”, Regeringskansliet, Elanders Sverige, Artikelnummer: A11.017, s, 4. (2018-08-03)

2003:50 till privata säkerhetsföretags våldsbefogenheter i förhållande till mänsklig säkerhet.

Staten har det yttersta ansvaret och befogenheten att säkerställa mänsklig säkerhet för sina medborgare.⁷⁷ Enligt Alkire har staten i kraft utav deras legitimitet avyttrat delar av sitt våldsmonopol till privata säkerhetsföretag för att säkerställa individers säkerhet.⁷⁸ Statens initiativtagande att fördela deras befogenheter till privata säkerhetsföretag syftar till att garantera eller öka säkerställandet av individers mänskliga säkerhet i samhället. Denna fördelning är dock ingen garanti i sig för att mänsklig säkerhet uppnås i ett samhälle. Enligt Alkire krävs det att privata säkerhetsföretag kontrolleras och är transparenta i deras verksamhet för att garantera mänsklig säkerhet.⁷⁹ Alkire uttrycker att individers mänskliga säkerhet kan äventyras, tillika statens våldsmonopol försvagas om detta inte efterlevs. Alkire menar att betydelsen av institutionsuppbyggnad, kapacitetsuppbyggnad och andra processer som öppenhet är viktiga aspekter att beakta om en stat väljer att fördela våldsbefogenheter till privata säkerhetsföretag.

För att bedöma huruvida privata säkerhetsföretag påverkar mänsklig säkerhet bör följande aspekter även användas för att beakta deras verksamhet.⁸⁰ Detta i enlighet med Wulf som även anser att det är viktigt med tydliga riktlinjer och verifieringsmekanismer för att upprätthålla en hållbar privatisering. En kontroll av privata säkerhetsföretag som genomsyras av ovanstående element kommer därmed vara bärande för att analysera hur utredarnas förhållningssätt speglas i Ds 2003:50 till privata säkerhetsföretags våldsbefogenheter i förhållande till mänsklig säkerhet. Alkires teoretiska perspektiv bidrar därmed till att identifiera hur utredarna i Ds 2003:50 beaktar institution- och kapacitetsuppbyggnad och hur deras förslag kan tolkas påverka mänsklig säkerhet.⁸¹

Genom att kombinera Wulfs tre kriterier för en hållbar privatisering och Alkires perspektiv på hur mänsklig säkerhet kan garanteras, utgör de tillsammans denna studies teoretiska ramverk. Dilemmat av preciseringen av perspektivet mänsklig säkerhet har gjort att studien kommer att använda andra medel för att visa på god validitet och reliabilitet. Därför använder denna uppsats en kvalitativ innehållsanalys. I kommande avsnitt beskrivs metoden vidare.

⁷⁷ Alkire, 2014, s, 30.

⁷⁸ Ibid., s, 30.

⁷⁹ Ibid., 2014, s, 4.

⁸⁰ Alkire, 2014, s, 4.

⁸¹ Ibid., 2014, s, 23.

4.2 Metod

Genom en kvalitativ innehållsanalys skapas en god validitet genom att redovisa uppsatsens primärmaterial i form av blockcitat. Via redovisningen av textutdragen från utredningen Ds 2003:50 ökar studiens trovärdighet eftersom läsaren själv får följa resonemangen.⁸² I studien används tre metodinstrument: meningsenheter, ett kodningsschema och kategorier. Kategorierna som benämndes som nyckelbegrepp i teoridelen har redan redogjorts för i ovanstående teoriavsnitt och kommer därför inte att beskrivas vidare. Följande metodinstrument har valts ut eftersom de är lämpliga tillvägagångssätt för denna studie för att nå uppsatsens syfte och besvara frågeställningen. Tillika är en innehållsanalys en flexibel metod och därav har följande val gjorts.

4.2.1 Kvalitativ innehållsanalys

En innehållsanalys syftar till att systematiskt beskriva ett textinnehåll. Det finns tre olika distinkta tillämpningar inom denna metod konventionell (induktiv), styrd (deduktiv) eller summerande (abduktiv).⁸³ De olika tillämpningarna innefattar hur olika koder och kategorier har uppkommit vid inläsning av det materialet som ska undersökas.⁸⁴ Studien använder både ett induktivt och ett deduktivt tillvägagångssätt. Det deduktiva tillvägagångssättet avser att tematisera utifrån uppsatsens teori, vilket är Wulfs teori. Det innebär att deduktion av teorin är det första steget i denna studies väg till att ett resultat ska arbetas fram. Det andra steget är det induktiva tillvägagångssättet. Det induktiva tillvägagångssättet används eftersom det innefattar lämpliga metodinstrument för denna studie. Det induktiva tillvägagångssättet har bland annat arbetat fram studiens nyckelbegrepp som förklarades i ovanstående teoriavsnitt. Följande stycke kommer att förklara de två metodinstrument som präglar denna studies undersökning.

⁸² Göran Bergström & Kristina Boréus, 2005, (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 2., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, s, 43.

⁸³ Hsiu-Fang Hsieh & Sarah E. Shannon, 2005, ” Three Approaches to Qualitative Content Analysis”, *Sage journals*, Vol. 15, Nr. 9, s, 1277.

⁸⁴ Hsiu-Fang Hsieh & Sarah E. Shannon, 2005, s, 1277.

Det första metodinstrumentet är ett kodningsschema, vilket är ett vanligt instrument inom en innehållsanalys.⁸⁵ Som tidigare nämnt är denna metod flexibel, således kommer denna uppsats att använda kodningsschemat på ett annat sätt än vad som är normalt.⁸⁶ Det innebär att denna studie endast använder en kod, vilken är mänsklig säkerhet. Valet att endast använda en kod har gjorts för att understryka och undersöka hur mänsklig säkerhet beaktas i departementsserien. Inom en innehållsanalys innebär det att koden som använts, vilket är mänsklig säkerhet, organiseras med hänsyn till de olika kategorierna, vilka är privatisering och resurs på ett sätt som motsvarar meningsenheterna.

För att besvara uppsatsens frågeställningar och syfte avser det andra metodinstrumentet att dra ut meningsenheter, även kallat blockcitat. Inom metoden innehållsanalys avser meningsenheter olika former av textutdrag som antingen är meningar, uttalande eller stycken i en text.⁸⁷ Denna studie har till avsikt att använda stycken, nämligen styckesutdrag ifrån utredningen Ds 2003:50. Genom att använda stycken istället för meningar skapas det en större förståelse till studiens syfte. . Innan meningsenheterna presenteras i undersökningen kommer det ovanstående finnas en kort beskrivning om vad meningsenheterna avser i relation till syftet och kategorin privatisering eller resurs.⁸⁸ Syftet med detta tillvägagångssätt är att undersöka det som uttrycks implicit och explicit i departementsserien inom den framarbetade teorin. Genom att använda ett implicit och explicit tillvägagångssätt möjliggörs en förståelse av vad utredarna i utredningen i Ds 2003:50 har resonerat om kring privata säkerhetsföretagen utifrån det teoretiska ramverket.⁸⁹ Det implicita används för att beakta mänsklig säkerhet på utredningen Ds 2003:50 och det explicita används för att beakta Wulfs tre kriterier.

⁸⁵ Ibid, 2005, s, 1277.

⁸⁶ Göran Bergström & Kristina Boréus, 2005, s, 49.

⁸⁷ Ibid, s, 49.

⁸⁸ Hsiu-Fang Hsieh & Sarah E. Shannon, 2005, s, 1286.

⁸⁹ Ibid., s, 1277.

5 Undersökning av utredningen Ds 2003:50

I följande avsnitt kommer det att undersökas hur utredarnas förhållningssätt speglas i Ds 2003:50 till privata säkerhetsföretags våldsbefogenheter i förhållande till mänsklig säkerhet. För att strukturera undersökningen används de teoretiska nyckelbegreppen privatisering samt resurs. De används som rubriker i detta avsnitt och den framarbetade teorin tillämpas. I det efterföljande avsnittet, analysen, relateras resultaten till tidigare forskning.

5.1 Privatisering

De privata säkerhetsföretagen utgör en stor del av trygghetsskapandet och säkerheten i det svenska samhället idag. I nedanstående blockcitat framhålls det att utredarna har diskuterat möjligheten att öka befogenhetsområdet för de privata säkerhetsbolagens enskilt anställda inom privata områden:

Å andra sidan får det anses att brott av olika slag alltid utgör störningar av den allmänna ordningen, och detta även om de begås på ett privat område. Ordningsvakter kan endast i undantagsfall förordnas för tjänstgöring på ett område som allmänheten inte i en eller annan form har tillträde till. [...] Ett annat kännetecken för uppgifter där ordningsvakter normalt har bedömts kunna förordnas är ordningshållning som rimligen inte bör bekostas av staten.⁹⁰

Av ovanstående blockcitat går det att identifiera två delar. Det första som förstås är att utredarna har resonerat och sett över att det finns trygghet- och säkerhetsbrister inom privata områden. Men det framkommer även ett större problem än att det finns brister inom privata områden, nämligen att vissa grupper med bättre ekonomiska förutsättningar som kan säkerställa sin säkerhet med hjälp av de privata säkerhetsföretagens tjänster. Att ekonomi utgör en möjlig förutsättning för mänsklig säkerhet är till följd utav att de

⁹⁰ Ds 2003:50 s, 31.

kompletterade skyddet som utgörs av de privata säkerhetsföretagen inte ska bekostas av staten.

5.1.1 Tillgång till privata säkerhetsföretag

Enligt utredarna i Ds 2003:50 har privata säkerhetsföretag bevisats vara en tillgång för individers säkerhet. Privata säkerhetsföretag har påvisats vara mer lättillgängliga i situationer då det har behövts åberopas hjälp från insatser med våldbefogenhet:

Ordningsvakten är i många fall den som först ingriper vid ordningsstörningar och därmed den förste som konfronteras med den som polisen senare omhändertar eller griper.⁹¹ [...] Ordningsvakter har blivit ett allt viktigare komplement till polisen. [...] anledning att knyta ordningsvakter närmare polisen. Det finns därför skäl att i ordningsvaktsförordningen tydliggöra att anmälningar mot ordningsvakter angående påståenden om brott eller annat felaktigt handlande i tjänsten skall hanteras på samma sätt som anmälningar mot poliser.⁹²

Till följd av att de privata säkerhetsföretagens tjänster är mer lättillgängliga föreslår utredarna att eventuella tjänstefel ska behandlas på liknande sätt som om de hade skett inom polisens egen verksamhet. Detta förslag tyder även på att utredarna vill förstärka de privata säkerhetsföretagens kapacitet genom att knyta dem närmare polisen. Enligt Alkire är detta ett positivt förhållningssätt till att vidareutveckla privata säkerhetsföretagens verksamhet och påverkan. Detta då utredarna har tagit fasta på att kapacitetsuppbyggandet är ett viktigt element. Det går därmed att tolka att ambitionen finns att förbättra privata säkerhetsföretags kapacitet och i kraft av detta förstärka tillgången till säkerhet.

5.1.2 Tydligare riktlinjer

Ett av Wulfs kriterier är att det ska finnas en tydlig förståelse av privata säkerhetsföretagens tjänster. Följande behov framkommer även i utredningen där det föreslås att anställdas roll inom privata säkerhetsföretag bör förtydligas i svensk lagtext:

Det är av stor betydelse att en ordningsvakts ansvar för att anmäla brott och ordningsstörningar är tydligt för alla. Detta inte minst för att klargöra att ordningsvakten är på plats

⁹¹ Ds 2003:50 s, 74.

⁹² Ibid., s, 75.

primärt för att på samhällets vägnar upprätthålla allmän ordning.⁹³ [...] Att ännu tydligare i lagtexten peka på denna viktiga uppgift för ordningsvakterna torde stärka dem i deras roll gentemot det bevakningsföretag där de eventuellt är anställda. Det bör därför, som Trygghetsutredningen föreslog, införas en bestämmelse i lagen om ordningsvakter som ger ordningsvakterna ett tydligare ansvar för att omgående rapportera brott och ordningsstörningar till polisen.⁹⁴

I ovanstående blockcitat diskuteras de privata säkerhetsföretagens enskilt anställdas betydelse i samhället. I enlighet med Wulf tycks utredarna sympatisera med behovet av en tydligare beskrivning av ordningsvaktens uppgifter. Detta kan då ge upphov till att medborgare får en bättre uppfattning om privata säkerhetsföretag och deras anställdas syfte. Genom att klargöra privata säkerhetsföretags ansvar och befogenheter minskas därmed utrymmet för skilda tolkningar och förväntningar, från såväl statligt och medborgerligt håll. Detta påminner även om Alkires problematisering av en bristande förståelse och uppfattning om ett mänskligt säkerhetsperspektiv. Det går däremot att uppfatta de privata säkerhetsföretagens roll som fortsatt otydlig eftersom utredarna inte framhåller ett explicit förslag på hur ordningsvakter ska betecknas i svensk lagtext.

5.1.3 Konkurrens

De privata säkerhetsföretagen har diskuterats flera gånger. I takt med de privata säkerhetsföretagens utveckling har det även diskuterats att en ny marknad har uppkommit. Inom den marknaden som har vuxit fram har det uppstått en ny konkurrens där företag konkurrerar om vem som kan säkerställa individers säkerhet, vilket staten tidigare hade monopol på:

En ordningsvakt är till vissa delar att jämföras med en polisman [...] Det är därför inte självklart att man kan se på ordningsvakter som vilken verksamhet som helst där helt fri etablering och konkurrens skall råda. När det gäller ordningsvakter gör sig även andra aspekter gällande. [...] En ordning där hur många som helst kan göra anspråk på att få bli ordningsvakt torde medföra ett merarbete för polismyndigheterna vars omfattning kan bli svår att förutse och kontrollera. Eftersom ordningsvakter står under polisens befäl och är en del av samhällets maktutövning mot enskilda, är det av yttersta vikt att polisen har kontroll över verksamheten.⁹⁵

⁹³ Ibid., s. 48.

⁹⁴ Ibid., s. 48-49.

⁹⁵ Ds 2003:50, s. 63.

I ovanstående blockcitat framgår det att utredarna anser att en fri etablering och konkurrens kan skada kontrollen över verksamheten. Wulf förespråkar å ena sidan att en god kontroll är viktigt, men han förespråkar även att det är viktigt att det råder fri konkurrens inom denna verksamhet för att bedriva en hållbar privatisering. Enligt Wulf är fri konkurrens ett kriterium för att undvika monopolvinster på människors säkerhet. Tillika att det bör råda en fri konkurrens för att fler företag kan få möjligheten att konkurrera kring priserna. Detta då den fria konkurrensen stimulerar en marknad där fler individer kan ta del av tjänster som privata säkerhetsföretag tillhandahåller. Detta kan vidare tolkas generera att en större grupp individer ges möjligheten till att säkerställa sin trygghet.

5.1.4 Utbildning

Ordningsfrågor rörande utbildning, liksom den fria konkurrensen, har varit omdiskuterad inom mediala och akademiska forum. Utredarna konstaterar att utbildningen fortsatt ska bedrivas av polismyndigheten, men att i undantagsfall får utbildningen bedrivas av andra aktörer:

Utbildning av ordningsvakter får bedrivas av en polismyndighet eller, om det finns särskilda skäl, av någon som har fått tillstånd av Rikspolisstyrelsen. Tillstånd får endast ges till den som har tillräcklig kompetens och lämplig organisation för att kunna genomföra utbildningen på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt.⁹⁶ [...] Huvudregeln är fortfarande den att polisen utbildar ordningsvakterna [...] I praktiken har det emellertid blivit så att majoriteten av ordningsvakterna i dag får sin grundutbildning hos Våktarskolan. [...] det finns anledning att rikta kritik mot den av Våktarskolan bedrivna utbildningen. Det har emellertid inte framkommit något som ger anledning att ifrågasätta att Våktarskolans utbildning av ordningsvakter genomförs på ett kompetent sätt och håller hög kvalitet.⁹⁷

I ovanstående blockcitat nämner utredarna att huvudregeln är att polismyndigheten ska bedriva utbildningen, men att Våktarskolan däremot har kommit att stå för en majoritet av den utbildning som ges till de som sedan tjänstgör inom den privata verksamheten. I enlighet med Wulfs kriterier går det att antyda från förslaget att det inte råder en fri konkurrens i att utbilda anställda inom privata säkerhetsföretag. Anledningen till att utredarna helst ser att utbildningen ges av någon med tillstånd av Rikspolisstyrelsen är för att de har visat sig vara lämpade att utbilda och förmedla tillförlitlig kunskap inom yrket. Det kan därmed tolkas att utredarna försöker säkerställa en kapacitetsuppbyggnad

⁹⁶ Ds 2003:50, s. 22.

⁹⁷ Ibid., s. 68.

genom att förhindra en fri marknad av utbildningen. Wulf och utredarnas syn på huruvida en fri marknad främjar kapacitetsuppbyggnad eller inte, skiljer sig därmed åt.

5.1.5 Kontroll av verksamheten

Utredarna har tagit hänsyn till kontrollen avseende vem som bär ansvaret för auktorisering och godkännande av de som tjänstgör inom privata säkerhetsföretag. Utredarna riktar kritik gentemot dagens kontroll av verksamheten då rättssäkerheten kan komma att försvagas när flera aktörer ges möjligheten att godkänna och auktorisera privata säkerhetsföretag. Detta grundar sig i att praxis och eller tillgången till register skiljer sig åt:

Inom dagens system för godkännande, tillsyn och reglering av bevakningsföretag och väktare har både länsstyrelserna och polisen uppgifter. [...] Det är länsstyrelsen som godkänner personal i bevakningsföretag medan polisen har uppgiften att förordna ordningsvakter. Det kan därför hända att en person av länsstyrelsen blir godkänd att anställas i ett bevakningsföretag medan polisen avslår hans eller hennes begäran om att bli förordnad som ordningsvakt. Detta kan bero på olika praxis hos myndigheterna men också på att polisen och länsstyrelsen inte har tillgång till samma registeruppgifter vid sin prövning.⁹⁸ [...] Även detta talar för att det i Sverige på sikt kan finnas anledning att införa en annan ordning än dagens, exempelvis med en central myndighet med ansvar för detta område.⁹⁹

Av ovanstående förslag går det att utläsa att utredarna vill införa en bättre kontroll av verksamheten. Alkire påpekade betydelsen av institutionsuppbyggnaden som en viktig förutsättning för den mänskliga säkerheten och för att individers säkerhet blir säkrad. I ovanstående citat påvisar utredarna att det finns brister inom institutionen som bör ses över. Utredarna har beaktat kontrollen och sett att den är bristande, vilket resulterat i att utredarna presenterade förslaget att upprätta en central myndighet med syftet att se över kontrollen av verksamheten. Detta förslag påvisar en positiv påverkan och ett säkerställande av individers säkerhet. För att bedriva en hållbar privatisering ska det finnas en god kontroll och verifieringsmekanismer. Detta kan i sin tur skapa en långsiktig kontroll över verksamheter som är av vikt när en stat har givit maktbefogenheter till privata säkerhetsföretag.

⁹⁸ Ibid., s, 78.

⁹⁹ Ibid., s, 81.

5.1.6 Fördelning

Utredarna diskuterar vidare auktorisation och godkännande. Utredningen kom fram till att alla län inte är tillräckligt resursstarka för att kunna bedriva godkännande, tillsyn och reglering av de privata säkerhetsföretagen:

En annan fråga som varit föremål för diskussion är om det är lämpligt att ansvaret för auktorisation och godkännande är fördelat på landets samtliga länsstyrelser. Det blir svårt för alla dessa myndigheter att upprätthålla kompetens på området och ordningen riskerar också att leda till att företag söker sig till det län, vars länsstyrelse har de svagaste resurserna att bedriva en effektiv tillsyn.¹⁰⁰

Av blockcitatet ovan går det att utläsa att utredningen har diskuterat en ökad kontroll av verksamheten. Detta är överensstämmande med Wulfs och Alkires kriterium för att bedriva en hållbar privatisering, men även utifrån ett långsiktigt perspektiv. Detta står även i relation till Alkires förståelse att institutionsuppbyggnaden är viktig för att säkerställa individens säkerhet. Genom att utredningen ser över institutionsuppbyggnaden påvisar deras förslag en vision att den privata verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt så att individer oavsett vilket län eller var de är bosatta ska uppleva att deras säkerhet är tillgodosedd.

5.2 Resurser

De privata företagens enskilt anställda har kommit att utgöra en resurs för den rådande bristen på poliser i samhället. Utredarna i Ds 2003:50 betonade att den bristen tycks fortsätta råda. Till följd av detta har de privata säkerhetsföretagen kommit att utgöra en stor del i upprätthållandet av tryggheten och säkerheten i samhället:

Enligt Länsstyrelsen i Stockholms län ägnar sig nästan 75 % av bevakningsföretagen i Stockholms län åt ordningshållning med anställda ordningsvakter.¹⁰¹ [...] Det finns t.ex. i dag bevakningsföretag som hyr ut ordningsvakter för ordningshållning bl.a. på restauranger, i Stockholms tunnelbana och på s.k. innerorg.¹⁰²

¹⁰⁰ Ds 2003:50 s, 80.

¹⁰¹ Ds 2003:50 s, 49.

¹⁰² Ibid., s, 40.

I ovanstående blockcitat går det att tolka att de privata säkerhetsföretagen utgör en direkt-resurs i att upprätthålla allmän ordning som initialt är en polisiär arbetsuppgift. Det påvisar även att de privata säkerhetsföretagen utgör mer än hälften av säkerställandet av säkerheten. Det finns dock inget i detta citat som påvisar att de 75 procent av de privata företagen kontrolleras eller bidrar till en uppfattning av en ökad vardaglig säkerhet hos individer i Stockholms län. Denna analys har uteblivit i utredningen trots att det är en överväldigande majoritet av ordningshållning som utövas av privata säkerhetsföretag.

5.2.1 Befogenheter

Det råder inget tvivel om att privata säkerhetsföretag utgör ett viktigt komplement till polisen för att säkerställa vardagssäkerheten i dagens samhälle. Det diskuteras vidare i materialet om möjligheten finns att även andra kan ges legitima våldsbefogenheter för att upprätta en ännu större allmän ordning:

En lösning där väktare ges samma befogenheter som en ordningsvakt skulle naturligtvis leda till en stor ökning av antalet personer med befogenheter att upprätthålla den allmänna ordningen. Ett starkt argument mot en sådan lösning är att man riskerar att skapa en slags privat polisorganisation. [...] Denna kan komma att leva sitt eget liv utan någon egentlig tillsyn eller kontroll och det finns då risk för att verksamheten utvecklas i en olämplig riktning.¹⁰³

I ovanstående blockcitat understryker utredarna att det skulle kunna generera en sämre kontroll och insikt av tryggheten och säkerheten i samhället om flera aktörer skulle få befogenheter. Det skulle kunna leda till en olämplig och ohållbar riktning inom verksamhetens utveckling. Att utredarna prioriterar möjligheterna till att kontrollera den privata verksamheten går i enlighet med såväl Wulf som Alkires perspektiv. Båda anser att en god kontroll av verksamheten samt verifieringsmekanismer bör ses som ett fundament ifall en stat önskar att uppnå en hållbar privatisering som säkerställer mänsklig säkerhet.

¹⁰³ Ibid., s, 40.

6 Analys

I ovanstående undersökning tydliggjordes det att de privata säkerhetsföretagen utgör en viktig roll och har ett stort ansvar i att säkerställa individers trygghet och säkerhet i Sverige. Denna analys kommer fortsatt att förhålla sig till de framarbetade blockcitaten och kommer vidare att analysera hur utredarnas förhållningssätt speglas i Ds 2003:50 till privata säkerhetsföretags våldsbefogenheter i förhållande till mänsklig säkerhet. Analysen kommer att utgå ifrån Wulfs tre kriterier: verklig och hållbar konkurrens, kontroll över verksamheten samt verifieringsmekanismer och tydlig förståelse för olika typer av tjänster. Som tidigare nämnts garanterar Wulfs tre kriterier inte automatiskt individers säkerhet. Således kommer analysen att kombinera Alkires mänskliga säkerhetsperspektiv för att analysera utredningen Ds 2003:50.

6.1 Verklig och hållbar konkurrens

Det framgår både från forskningsfältet och från undersökningen att fri konkurrens är ett kriterium för att bedriva en hållbar privatisering och för att påverka mänsklig säkerhet i positiv utsträckning. Om det råder en verklig konkurrens finns det möjlighet för andra privata säkerhetsföretag att konkurrera på marknaden och förbättra säkerheten. Enligt Wulf kan detta leda till att en större grupp individer får möjlighet att säkerställa sin säkerhet och minska den växande uppdelningen av vem som har råd med privatskydd och vem som inte har det.

Utredarna i Ds 2003:50 ansåg däremot att fri konkurrens inte är önskvärt. De anser att fri konkurrens är skadligt eftersom det skulle kunna ge upphov till en sämre kontroll av verksamheten. Den främsta anledningen till att utredarna ser risker med en fri konkurrens är på grund av att det är svårt att förutse samt kontrollera sådan verksamhet. Kontrollen måste prioriteras enligt utredarna, då de enskilt anställda har ett förordnande likställt med polisiära arbetsuppgifter. Utredarna anser att det är av yttersta vikt att behålla kontrollen av verksamheten, då privata säkerhetsföretagens enskilt anställda är en del av samhällets maktutövning mot enskilda.

Av studiens forskningsfält framgick det av andra forskare, bland annat av Perret, att kontrollen av verksamheten är väsentlig för att inte inskränka på mänsklig säkerhet. Perret menar att en god kontroll av verksamheten ökar den mänskliga säkerheten och kan därmed tolka som han håller med utredarna. Utifrån Wulfs förståelse kvarstår dock fortfarande ett socioekonomiskt problem eftersom alla individer inte kan ta del av den utökade säkerheten. Detta i sin tur kan leda till att vissa grupper kan uppleva en försvårad möjlighet att leva ett liv i frihet där personlig och mänsklig säkerhet garanteras.

Krahmann som omnämns i tidigare forskning, argumenterar i likhet med Wulf betydelsen av att alla individers ska ha möjlighet att kunna ta del av säkerheten. Enligt Krahmann har det uppkommit en ny dimension av osäkerhet i samhället som bottnar i vem som har råd med privatskydd och vem som inte har det. Den ökade möjligheten för säkerhetsverksamhet bidrar därmed inte till långsiktigt säkerhet för alla utan snarare för de individer som har råd att betala för den. Detta blir problematiskt då nästan 75 procent av ordningshållningen i Stockholms län utgörs av de privata säkerhetsföretagen som tyder på att större delen är avhängig av deras tjänster. För att motverka denna osäkerhet krävs det institution- och kapacitetsuppbyggnad som möjliggör för alla individer att ta del av säkerhetstjänster trots olika socioekonomiska förutsättningar.

I bakgrundsavsnittet framgick det att monopol fördelningen av bevakningsföretagen är hävda, däremot går det att utläsa att staten har givit tillstånd till vilka som får bedriva bevakning och inte. Detta kan uppfattas som att monopolet trots allt inte är hävt. Det framgick i bakgrundsavsnittet att marknaden till stor del består av två stora företag; Falck Security samt Securitas och att de har respektive marknadsandelar på uppemot 25 och 50 procent. Givet den stora procentandelen av privata säkerhetsföretag på marknaden är det möjligt att uttolka att det kan förekomma en viss monopolvinst eftersom enbart två företag procentuellt tillsammans innehar en majoritet av marknadsandelarna. Som Wulf hävdade är monopol negativt eftersom det utesluter en större del företag som potentiellt hade kunnat säkra den mänskliga säkerheten. Detta i sin tur leder till att grupper som inte har råd att köpa säkerhetstjänster istället får lita på den statliga polisen som har visat sig ha resursbrister inom olika områden, exempelvis när det rör sig om utryckningssituationer, där polisen har påvisats vara bristfällig. Eftersom det råder resursbrist inom detta område har de privata säkerhetsföretagen istället varit på plats och säkrat situationen tills polis har kommit till platsen. Ekonomiska förutsättningar kan därmed bli en faktor för att en individ, kommun eller annan aktör ska säkerställa sin säkerhet genom att anlita säkerhetsföretag med befogenheter likställt en polis.

Med detta som bakgrund är det svårt att bedöma om Wulfs kriterium, verklig och hållbar konkurrens, säkerställer mänsklig säkerhet. Å ena sidan skapas det en större möjlighet att säkerställa individers säkerhet om fler företag får tjänstgöra och delta. Men å andra sidan kan det generera en sämre kontroll av verksamheten, vilket i sin tur kan påverka den mänskliga säkerheten negativt eftersom det finns en sämre insikt inom verksamheten.

I undersökningsdelen av denna studie lyfts även utbildningsfrågan fram av de anställda inom den privata verksamheten. Utredarna ansåg att det inte fanns något som antydde att de bör förändra huvudregeln, utan att de bör fortsätta låta Rikspolismyndigheten utbilda de enskilt anställda inom privata säkerhetsföretag. Dock poängterade utredarna att trots denna huvudregel är det ändå Väckarskolan som utbildar majoriteten av de som tjänstgör inom denna verksamhet. Utbildningen till dem som tjänstgör inom denna verksamhet har varit föremål för diskussion inom mediala och akademiska forum. Det har främst varit omdiskuterat på grund det har uppkommit personskador via ingripande av att de som tjänstgör inom privata säkerhetsföretag. Trots detta ansåg utredarna att det inte fanns kritik att rikta mot Väckarskolan och de valde därför att inte vidare lyfta frågan. Detta strider mot denna studies bakgrundsavsnitt. I det avsnittet riktats det tydlig kritik gentemot utbildningen och där utbildningen uppfattas som bristande vilket har resulterat i att privata säkerhetsföretag inte lyckas att säkerställa individers säkerhet. Mot bakgrund av detta finns det skäl för att diskutera huvudregeln avseende utbildningen. Genom att förändra huvudregeln skulle det kunna ge upphov till att andra företag kan konkurrera om utbildningsfrågan, vilket enligt Wulf skulle kunna generera till en mer kompetent utbildning. Genom att häva huvudregeln skapas en möjlighet att öka den mänskliga säkerheten eftersom de som tjänstgör kan få större kompetens, vilket bidrar till en bättre säkerhet för individer. Utifrån Alkires förståelse av kapacitetsuppbyggnaden kan detta tolkas att bidra till att säkerställa den, som i sig är fundamental för att främja och garantera mänsklig säkerhet. Därför är det av vikt att diskutera utbildningsfrågan för dem som tjänstgör inom den privata verksamheten.

Av den tidigare forskningen finns det möjliga slutsatser som kan dras av att det sällan sker förändring av strukturer inom policydokument. Utifrån Deitelhoffs analyser av privata säkerhetsföretag antydde det att förändringar av strukturer sällan diskuteras då det kan resultera i ekonomiska konsekvenser för staten ifråga, vilket de helst undviker. Mot bakgrund av detta, och med hänvisning till att utredarna inte vidare vill redogöra för eller argumenterar varför de inte anses vilja förändra huvudregeln om utbildningen,

detta trots tidigare händelser som har påvisat bristande kompetens hos de privata aktörerna, kan det i utredningen Ds 2003:50 tolkas som att utredarna sätter statens behov först, vilket i sin tur inskränker på mänsklig säkerhet.

6.2 Kontroll över verksamheten samt verifieringsmekanismer

Utifrån utredningen framkom det att utredarna ansåg det vara viktigt med kontroll och verifieringsmekanismer inom verksamheten. Bristande verifieringsmekanismer samt otillräcklig kontroll tycks konsekvent ha utgjort en kritik gentemot de privata säkerhetsföretagen. Detta är fundamentala kriterier för såväl Wulf som Alkire ifall en stat ska bedriva en positiv privatisering av delar av sitt våldsmonopol. Dessa brister kan komma att utvidgas ytterligare då behovet och efterfrågan på privata säkerhetsföretag inte minskar, utan istället växer. Det tycks därmed vara av stor vikt att ta fasta på institution- och kapacitetsuppbyggnad för att kontrollera och verifiera säkerhetsföretagens kapacitet till att stärka mänsklig säkerhet.

Med utgångspunkt i tidigare forskning uttrycker White en oro avseende en minskad insyn inom den privata säkerhetsverksamheten. Whites studie påvisade att det kan skada individers mänskliga säkerhet om det inte finns en insyn inom den privata verksamheten. Med utredarnas förslag gällande en central myndighet som ser över verksamheten kan det öka insynen inom den verksamheten och därmed vara ett säkerställande av mänsklig säkerhet. Däremot är det inte sagt hur den centrala myndigheten ska se ut i praktiken. Det gör det däremot inte mindre tänkvärt att utredarna såg över bristerna och strävar efter ökad kontroll, eftersom det är ett kriterium som påverkar den mänskliga säkerheten positivt. Detta förslag går att betrakta som ett erkännande av de privata säkerhetsföretagens fortsatta viktiga roll i samhället. Utifrån Krahmans förståelse kunde strukturer av verksamheten förändras vid ett erkännande och att det kan leda till en omprövning av befintliga nationella och internationella föreskrifterna, vilket i sin tur skulle kunna leda till en förändring av tillhandahållande av säkerheten.

Idag utgör de privata säkerhetsföretagen en stor del av brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i det svenska samhället samt agerar som en viktig resurs för polisen. Av den tidigare forskningen ifrån Doyle, Frogner och Andershed framgick det att alla forskare inte ställer sig positivt till privata säkerhetsföretagens roll och ansvar.

Det tycks förmedlas av somliga forskare att de privata säkerhetsföretagen anses vara otillräckliga att tillmötesgå samhällets krav på säkerhet och trygghet. Däremot kunde denna studies undersökning visa på att de privata säkerhetsföretagen bevisats vara en tillgång för polisen för att säkra individens säkerhet. Det framhölls i undersökningen att de privata säkerhetsföretagen ofta är först med att ingripa vid ordningsstörningar, vilket skulle kunna tolkas som att de utgör en förlängd arm till polisen. Eftersom de utgör en positiv faktor till individens säkerhet och till polisen valde därför utredarna att även beakta det rådande kapacitetsuppbyggandet. Utredarna lade därför fram förslaget om att knyta den privata säkerhetsverksamheten ännu närmre polisens verksamhet. Detta förslag är i enlighet med Alkire som tog fasta på att kapacitetsuppbyggnaden är ett viktigt element inom mänsklig säkerhet eftersom det kan förbättra privata säkerhetsföretags kapacitet och förstärka tillgången till säkerhet. Deitelhoff ställde sig kritisk till de privata säkerhetsföretagen. Deitelhoff menade att de privata säkerhetsföretagen utgör en tillfällig stabilitet av statens våldsmonopol, men har misslyckats med att bygga en långsiktig stabilitet av säkerhet och trygghet. Detta eftersom de privata säkerhetsföretagen uppkom som ett tillfälligt stöd till den rådande polisen och har kommit att bli en del av samhällets struktur uppbyggt på tillfälliga strukturer. Deitelhoff poängterade att de tillfälliga strukturerna består dels på grund av kostnaden och dels på grund av att det kan leda till en åtstramning av de privata säkerhetsföretagens befogenheter, vilket överför ansvaret till den redan åtstramade polisverksamheten. Utifrån Deitelhoffs analyser kan detta även appliceras på den svenska kontexten. Det togs fasta på att de privata säkerhetsföretagens riktlinjer och befogenheter inte har diskuterats på över tio år. Mot bakgrund av Deitelhoffs förståelse går det att betrakta att mänsklig säkerhet åsidosätts för statens behov eftersom en ny utredning kan leda till förändring som går att uppfatta som icke-önskvärda inom den svenska staten.

Det diskuterades vidare i utredningen om det fanns möjlighet att komplettera en väktare med liknande befogenheter som en ordningsvakt. Utredarna bedömde att det skulle leda till en stor ökning av personer som kan upprätthålla den allmänna ordningen. Däremot beaktade utredarna på lång sikt att detta även skulle kunna generera en sämre kontroll över verksamheten samt än fler krav på polisen som utbildningsorgan. Utifrån en trygghets- och säkerhetsaspekt skulle det få konsekvenser, nämligen att det skulle kunna leda till en slags privat polisorganisation som utredarna inte ansåg var önskvärd. Utifrån Wulf samt Alkires förståelser är det viktigare med långsiktig kontroll över verksamheter som har maktbefogenheter. Detta eftersom det genererar trygghet och säkerhet

för individer på lång sikt. I undersökningen framgår det att 75 procent av bevakningsföretagen i Stockholms län ägnar sig åt ordningshållning med anställda ordningsvakter. Med detta som utgångspunkt går att tolka som om att det redan finns en slags privat polisorganisation, då de privata bevakningsföretagen har anställda ordningsvakter som har tilldelats vissa polisiära uppgifter.

För att vidare kontrollera verksamheten samt implementera verifieringsmekanismer föreslog utredning att tjänstefel som begås av anställda inom privata säkerhetsföretag ska behandlas på liknande sätt som de görs för en polisman. Genom detta förslag påverkas mänskliga säkerheten positivt eftersom det perspektivet står i centrum.

6.3 Tydlig förståelse för olika typer av tjänster

Utredarna framför i utredningen att riktlinjerna inom verksamheten behöver förtydligas för de anställda inom de privata säkerhetsföretagen. Det är såväl som enligt Alkire samt Wulfs perspektiv önskvärt att utredningen lägger fokus på att förtydliga tjänster som privata säkerhetsföretag kan tillgodose och vilka befogenheter de innehar. Risken som kan tänkas tillkomma ifall det inte finns en vedertagen och sanningsenlig förståelse är ett utbrett missnöje då individer förväntar sig något som inte privata säkerhetsföretag kan tillgodose eller ens har behörighet för att tillgodose. En tydlig förståelse för säkerhetsföretag ska dock inte utgöra ett hinder för den fria marknaden eller kapacitetsuppbyggnaden. Det gäller därmed att finna en balans mellan såväl Wulfs och Alkires kriterier för att uppnå en hållbar privatisering.

Utredarna ville vidare förtydliga i lagen om bestämmelse om ordningsvakter att de som tjänstgör omgående ska rapportera brott och ordningsstörningar till polisen. Av detta förslag går det att tyda att det finns ett behov för skärpta riktlinjer och förståelse om vad lagen innebär och vad som förväntas av anställda inom privata säkerhetsföretag. Som tidigare nämnts förklarar däremot inte utredarna hur detta förslag ska gå till i praktiken.

I den tidigare forskningen av Holmberg kunde inte hon identifiera perspektivet eller terminologin mänsklig säkerhet i de svenska policydokumenten som hon undersökte. Däremot kunde Holmberg identifiera element som överensstämde med mänsklig säkerhet, men inget uttryckligt. I likhet med Holmberg studie fanns det en viss svårighet i

denna utredning att explicit finna hänvisningar till mänsklig säkerhet. Däremot är det svårt att utesluta att utredarna inte har utgått från perspektivet och inspirerats från mänsklig säkerhet. Detta är i sig inte märkvärdigt då perspektivet trots allt är vedertaget på såväl internationell som nationell nivå.

Eftersom de privata företagen och deras anställda i vissa fall utgör 75 procent av ordningshållningen är det ännu viktigare att deras roll förtydligas och har en omgående rapporteringsskyldighet. Den höga procentuella andelen indikerar även att de privata företagen utgör större delen av den mänskliga säkerheten, vilket är att säkra individers trygghet och säkerhet i vardagssituationer. Med en omgående rapporteringsskyldighet förstärks de privata företagens roll och kan i sin tur signalera en starkare trygghetsskapande roll eftersom det kan upplevas av individer att det finns en god kontakt mellan polisen och de privata företagens anställda om brott skulle förekomma.

7 Sammanfattande diskussion

Genom att ha analyserat den svenska utredningen Ds 2003:50 utifrån både Wulf och Alkires perspektiv framkommer det att vissa behov reflekteras som starkare än andra vid bedrivandet av privata säkerhetsverksamheter. Behovet av en tydlig förståelse för olika typer av tjänster som privata säkerhetsföretag kan tillgodose samt en god kontroll av verksamheten tycks vara de viktigaste elementen för att säkerställa mänsklig säkerhet. Både Wulf, Alkire och utredarna kan uppfattas som eniga inom detta eftersom det alla nämner att det är en viktig del för att säkerställa individens säkerhet. Utifrån utredarnas förhållningssätt går det att dra slutsatsen att utredarna i Ds 2003:50 förhåller sig positiva till bedrivandet av privata säkerhetsföretag, dock förutsatt att det finns bra kontroll och en tydlig förståelse av vad för typ av tjänster som de avser att tillgodose. Genom att klargöra privata säkerhetsföretags ansvar och befogenheter minskas därmed utrymmet för skilda tolkningar och förväntningar, från såväl statligt som medborgerligt håll, något som i denna studie kunde påvisa vara skadligt.

Denna studie föreslår vidare att perspektivet mänsklig säkerhet ska omarbetas då det idag diskuteras och appliceras främst inom en FN kontext. Om begreppet omarbetas till att bli mer handfast kan enskilda stater arbeta för att efterleva mänsklig säkerhet på nationell nivå. Dagens förståelse av begreppet är alltför bred och kan resultera i att perspektivet kan inskränkas eller uppfattas som tandlöst.

Mycket i undersökningen och analysen indikerar att materialet Ds 2003:50 är förlämnat men att nya undersökningar skulle vara för kostsamma och eventuellt leda till resultat som inte anses önskvärda för statens behov. Jag anser dock att det vore en god investering att prioritera en ny politisk utredning inom mänsklig säkerhet och privata säkerhetsbefogenheter då mänsklig säkerhet är något som inte bör undermineras, utan borde utgöra ett fundament för människors säkerhet då *”var och en har rätt att leva ett liv i frihet och personlig säkerhet.”*¹⁰⁴

¹⁰⁴ Regeringskansliet, 2011, ”FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter”, Regeringskansliet, Elanders Sverige, Artikelnummer: A11.017, s. 4. (2018-08-03)

Referenser

Alkire, Sabina, "A Conceptual Framework for Human Security", 2014, Centre for Research on Inequality, *Human Security and Ethnicity*, CRISE, Queen Elizabeth House, University of Oxford, ss, 1-51.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metod- bok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 2., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005.

Chandler, David, 2008, "Human security: the dog that didn't bark", *Center of the study of Democracy*, Univeristy of Westminster, London, ss, 427-438.

Gómez Oscar A. och Gasper, Des, "A Thematic Guidance Note for Regional and National Human Development Report Teams" *United Nation Development Reports*. ss, 1-16. <http://hdr.undp.org/en/content/human-security-guidance-note>

Gómez Oscar A. och Gasper, Des, 2015, *Human security thinking in practice: 'personal security', 'citizen security' and comprehensive mappings*, Vol. 21, No. 1, Contemporary Politics, ss 1-24.

Guwallius, Kolbjörn, *Ordningvakter: nödlösningen som blev permanent*, Verbal, Stockholm, 2017. E-book.

Deitelhoff, Nicole, 2009, "The Business of Security and the Transformation of the State", *TranState Working Papers*, 87. Deutschen Forschungsgemeinschaft (DFG). ss, 1-31.

Hsieh, Hsiu-Fang & Sarah E. Shannon, 2005, "Three Approaches to Qualitative Content Analysis", *Sage journals*, Vol. 15, Nr. 9, s, 1277-1288, hämtad, 23/5-2018
http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1049732305276687?url_ver=Z39.88-2003&rft_id=ori%3Arid%3Acrossref.org&rft_dat=cr_pub%3Dpubmed&

King, Gary, 2013, "Rethinking Human Security", *Political Science Quarterly*, Vol. 116, Issue 4, The Academy of Political Science.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2307/798222>

Krahmann, Elke, 2009, "Private security companies and the state monopoly on violence: a case of norm change?" (PRIF Reports, 88). *Frankfurt am Main: Hessische Stiftung Friedens- und Konfliktforschung*. ss 1-34.

Lag (1974:191) om bevakningsföretag, svensk författningssamling.

Lag (1980:578) om ordningsvakter, svensk författningssamling.

Maria Doyle, Louise Frogner, Henrik Andershed, "Tryggare kan ingen vara? – Människors trygghet i närvaro av poliser, ordningsvakter och polisvolontärer", Polismyndigheten, Rikspolischefens Kansli, (2015:1)

Martin Mary, Kaldor Mary & Narcís Serra, 2013, (red.) "Swedish security in the twenty-first century – What role for human security" i *National, European and human security: from co-existence to convergence*, Routledge, London.

Munck, Johan, Vilgeus, Jan & Carlberg Johansson, Lena, 2005, *Ordningevakt och väktare: regler för ordningsvakter och bevakningsföretag*, 3., [rev.] uppl., Norstedts juridik, Stockholm.

Nigel D. White, "Regulation of the Private Military and Security Sector: Is the UK Fulfilling its Human Rights Duties?" *Human Rights Law Review*, (2016), ss. XX

Ordningevakter och väktare, Ds 2003:50 departementsserien.

Ordningevaktsförordning, svensk författningssamling (1980:589)

Oscar A. Gómez och Des Gasper, "A Thematic Guidance Note for Regional and National Human Development Report Teams" *Human Development Report*, s, 2-16.
http://hdr.undp.org/sites/default/files/human_security_guidance_note_r-nhdrs.pdf

Owen, Liotta and Taylor, "Why Human Security", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Winter/Spring 2006, s, 37-51, (hämtad 23/5 2018)
<http://www.taylorowen.com/Articles/Owen%20and%20Liotta%20-%20Why%20Human%20Security.pdf>

Perret, Antoine "Privatization without regulation: The Human Rights Risk of Private Military and Security (PMCS) In Mexico", 2013, *Mexican Law Review*, Vol. 6, Issue 1, ss, 163-175. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1870057816300221>

Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om skyddsvakter, (RPSFS 2012:18)

Prop. (1979/80:122) Regeringens proposition.

Regeringskansliet, departementsskrivelser,
<https://www.regeringen.se/ordlista/departementsserien-ds/> (hämtad 28/5-2018)

Regeringskansliet, Justitiedepartementet, <http://www.regeringen.se/sveriges-regering/justitiedepartementet/> (hämtad 9/4-2018)

Regeringskansliet, 2011, ”FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter”, Regeringskansliet, Elanders Sverige, Artikelnummer: A11.017, (hämtad 2018-08-03)
<https://www.regeringen.se/contentassets/d6d5653029e14e338a4b86f5f4b34c6b/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter>

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till lagen (1974:191) och förordningen (1989:149) om bevakningsföretag, (RPSFS 2012:18)
https://www.bya.se/pdf/FAP579_2_RPSFS2012_18.pdf

Statens offentliga utredningar, *Ordningssvakter*, (SOU 1978:33), Betänkande av ordningssvaktutredningen Stockholm 1978, Digitaliserad år 2013,
http://weburn.kb.se/metadata/052/SOU_7259052.htm

Shahrbanou Tadjbakhsh. 2013, ”In Defense of the Broad View of Human Security” i Martin Mary, Taylor Owen, *Routledge Handbook of Human Security*, Routledge, England. (hämtad 15 juli 2018)

Svenska FN-förbundet, United Nations Association of Sweden, Ansvarig utgivare: Jens Petersson, <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/medlemslander/> (hämtad 8 augusti 2028)

Tsai, Yu-tai, 2009, ”The Emergence of Human Security: A Constructivist View”, *International Journal of Peace Studies*, Volume 14, Nr. 2. ss, 16.
https://www.gmu.edu/programs/icar/ijps/vol14_2/TSAI%20-%2014n2%20IJPS.pdf

UNDP, ”Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security” (New York and Oxford: Oxford University Press, 1994)
http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/255/hdr_1994_en_complete_nostats.pdf

United Nations, ”Human Security in Theory and in Practice, Application of the Human Security Concept and the United Nations Trust Fund for Human Security”, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 2009, New York, s, 2-75. hämtad 11/5-2018
<https://www.unocha.org/sites/dms/HSU/Publications%20and%20Products/Human%20S>

[ecu-
rity%20Tools/Human%20Security%20in%20Theory%20and%20Practice%20English.p
df](#)

Waters, Tony. & Waters, Dagmar (red., 2015). Politics as a Vocation, i *Weber's rationalism and modern society [Elektronisk resurs]; new translations on politics, bureaucracy, and social stratification*. Basingstoke: Palgrave Macmillans, ss, 396-450. <http://anthropos-lab.net/wp/wp-content/uploads/2011/12/Weber-Politics-as-a-Vocation.pdf>

White, Nigel D., 2016, "Regulation of the Private Military and Security Sector: Is the UK Fulfilling its Human Rights Duties?" *Human Rights Law Review*, Nr 16, ss, 585–599, Oxford University Press, (hämtad 24 juli 2018)

Wulf, Herbert, 2007, "Privatizing and internationalizing violence" *The Economics of Peace and Security Journal*, Vol. 2, No. 1, ss, 35-40. <http://www.wulf-herbert.de/economicspeacejournal.pdf>